

nek, úgy, hogy senki sem tudná, hogy éjjel távol voltak, ha a járőr nem találkozott volna velük. Ezek valahonnan lopott holmit várnak, amit a legközelebbi csapatig kell csak továbbítaniok. A járőr előtt gyanusak ugyan, mert cigányok, de egyébként nem tudja, hogy mivel gyanúsítsa őket. Nem is szükséges ez; elég, — de ezt feltétlenül mindig meg is kell tennie, — ha rögtön magával viszi őket, minél tovább és minél messzebb. Ha azután egyéb gyanuja nincs ellenük, el is eresztheti őket. De a lopott holmit továbbító lánc már meg volt szakítva, ez már akkor is haszon, ha csak egy ponton történik is meg.

Általában minden járőrnek mindig azt kellene szabályként maga előtt tartania, hogy soha se engedjen cigányokat ott tartózkodni, ahol ők szeretnének. Mindegy, hogy hová, de tovább velük! Minden továbbhajtásuk zavart okoz valami tervükben és ezért mindig megéri a fáradságot.

A fentiek természetesen elsősorban az igazi sátoros vándorcigányokra vonatkoznak. Az egyenként élő, a félig-meddig megtelepedett és a muzsikuscigányok is hasonlóképpen szoktak működni, de ők el lévén szakadva az igazi cigány-nemzetségbeliektől, ezekhez képest csak kontárok és velük csak ritkán dolgoznak együtt.

Össztűz vagy egyestűz?*

Irta: CZEGLÉDY JENŐ százados.

A Csendőrségi Lapok különböző számaiban sorozatos cikkek jelentek meg, melyek felváltva, hol az egyestűz, hol — a nálunk alkalmazásban volt — ösztűz helyes voltát hangoztatták.

E kérdéshez a Csendőrségi Lapok múlt évi 23. számában én is hozzászóltam s annak igazát próbáltam hangoztatni, hogy új Gy. gy. Szab.-unk, mely kizárólag a „külső“ ellenséggel harcoló katonáink számára lett szerkesztve, nem terjeszkedik, de nem is terjeszkedhetik ki a sajátos csendőrségi szolgálatunkban a „belső“ ellenséggel szemben szükségeltető fegyverhasználati módokat, s így egy módosítást, avagy egy „Függelék“ kiadását tartom szükségesnek, mely az ösztűzet is, mint sok esetben megfelelő tűznem használatát tárgyalná, illetve megengedné.

Soraimra a Csendőrségi Lapok f. évi 5. számában, érdekes válasz jelent meg, mely a jelenleg fennálló egyestűz kizárólagos alkalmazását tartja indokoltnak.

Mielőtt az érdekes cikkekre reflektálnék, sajnálattal kell megállapítanom, hogy cikkíró úr intencióimat félreértette. A cikk arra enged következtetni, mintha én az ösztűzet, mint kizárólagos tüzelési módot óhajtottam volna, holott én egy „aranyközéputas“ megoldás — úgy az ösztűz, mint az egyestűz — mellett érveltem, vagyis a jelenleg érvényben lévő egyestűz kizárólagos alkalmazását nem tartottam eléggé a cél érdekében állónak. E körülmény világosan kitűnik egyébként a kérdéses cikkem utolsó bekezdéséből is, hol mind a két tüzelési mód szükségességét nyomatékosan hangoztattam.

Mondhatnám, általánosságban elismert s méltatott kérdés, hogy az egyestűz kimenetelében hatásosabb, míg az ösztűz — tekintve a esatárok kötött kezét — rendszerint a kiméletesebb tüzelési módot képviseli.

Véleményem szerint mind a két féle tüzelésre szükségünk van, mert van rá eset, mikor a csendőrnek kiméletlenül, de van eset bizonytal, mikor kiméletesebben kell lőfegyverét használnia.

A válaszeikk szerint „a cél szentesíti az eszközt, tehát nem azon kell mindenáron aggodalmaskodni, hogy vajjon lehető kimélettel alkalmazom a fegyvert, hanem minden erőmmel azon leszek, hogy a célt elérjem.“ — A célt el kell érnem, — ez tény. De bármi is az a cél, ha módom és alkalmam van reá, az eszközt feltétlenül meg fogom válogatni, különösen ily nagyon lényeges, fontos feladatnál, a fegyverhasználatnál. Elvégre nem a harctéren — mondhatnám felelőtlenül — hanem lelkiismeretem és kötelességem felelős és súlyos tudatában, rendszerint izgatók által feltűzelt honfitársaimmal szemben kell a fegyvert használnom.

Félreértések elkerülése végett, újból hangsúlyozom — amit már előző cikkeimben is kifejtettem —, hogy lehet alkalom, amikor kiméletlen szigorral — a bekövetkező véraldozattal nem számolva — sújtok le ellenfelemre; de sokkal több lesz az oly alkalom, mikor ez a kiméletlenség indokolatlanná válik. Kicsit furesán hangzik: „lőfegyvert kiméletesen használni.“ Hiszen a lövedék útja nagyon sok oly körülménytől függ, mely kiszámíthatatlan eredményeket hozhat létre. Éppen ez a pont az, ahol az ösztűz alkalmazásának szükségességét kell hangoztatnom. A lőfegyver használatánál szem előtt tartandó kiméletet nem abban látom — mint azt a cikkíró úr előző cikkéből kiolvasni véli —, hogy valakinek a combjába, karjába lövök, hanem abban, hogy alkalmat és módot adok a parancsnoknak, hogy a körülményeket, viszonyokat mérlegelve, ha már lőfegyvert kell használnia, a két — kihatásában és következményeiben ellentétes, mondhatnám kiméletes és kiméletlen — különböző tüzelési mód közül melyiket válassza.

Nem akarok ismétlésekbe bocsátkozni, — mert hiszen előző cikkemben kifejtettem, a katonának a „külső“, a csendőrnek a „belső“ ellenséggel szembeni harcmodját a tüzelést illetőleg, — csupán csak azt jegyzem meg, hogy míg a katona a kizárólagos egyestűzéssel igen eredményesen harcolhat, addig a csendőrnél (közbiztonsági szolgálatában) az egyestűz mindenkor alkalmazása — az elmondottakból folyólag — indokolatlan.

Harcoló ember, bármilyen mérvben kiképzett és erősszívű legyen is, az a harc hevében bizonyos idegizgalmi (tehát nem lelki izgalmi) állapotot érez. Egyik többet, másik kevesebbet, de azt hiszem, hogy ez a helyzet minden embernél megvan. Nem célo, hogy lélektani szempontokból bíráljam el ez állapotot, mindössze azt jegyzem meg, hogy a cikkíró is tévesen minősíti az állapotot félelemnek. Ideizgalom még nem félelem. Nem más, mint a harc hevében túlfeszített érzeinknek, idegszálainknak felajzása, amit bizonyos fokig az önuralom ellensúlyoz. — Már most, kérde, — feltételezve egy olyan állapotot, mikor a helyzet

* Az „Ösztűz vagy egyestűz“ kérdését a lapunkban megjelent közlemények, azt hisszük, minden oldalról megvilágították, azért a vitát ezzel a közleménnyel lezárjuk. Szerk.

lőfegyverünk használatának bizonyos megkötöttségét kívánja meg, nem volna-e célszerű a harc hevéből többé-kevésbé elragadott csatárok (csendőrök) által egy-két ösztűzet leadatni és így elejét venni minden további önkéntes tüzelésnek s a velejáró esetleges véráldozatnak?

Az az érv, hogy a tűzfegyelmet minden esendőr ismeri, az idevonatkozó pontokat a gyakorlatban helyesen alkalmazza, különösen akkor, mikor már az ellenség megfutamodott, vagy megadta magát, mivel ilyenkor már az ellenvéleményt hangoztató cikk szerint is előfordulhat „lelki izgalom“ amúgy is alábbszállt vagy eltűnt, s így már ismét teljesen ura kiki magának, — véleményem szerint a gyakorlatban nem állja meg a helyét.

A nagy háborúban csapataink vitézül megállták helyeiket. Ezt az egész világ elismeri. A sorozatos harctéri sikereket, hatalmas területhódításokat nem lehet meg nem történtenek tekinteni. Tehát kellett, hogy jó katonákkal rendelkezünk, kiknél a lőszerrel való takarékoság szinte beidegződött gondolatvilágukba. És mégis egy-egy ütközetben mennyi lőszer lett feleslegesen elpazarolva! A harctéri viszonyokat figyelembevéve e körülmény bár nem indokolt, de azért menthető, megmagyarázható. Csendőrségi, közbiztonsági szolgálatban ily felesleges lőszerpazarlás semmiképpen sem menthető.

Harctéren az egyestűzet alapul véve kiki a „saját szakállára“ tüzelhet, de nem úgy a csendőrségi szolgálatban. Ott is adódik bizonyára sok eset, mikor a csendőr a tanultak alapján önálló, öntevékeny tüzelést fejt ki, de viszont lesz sok eset, midőn ez önálló, öntevékeny tüzelése túllépné azt a határt, amit a cél elérése kíván meg. Nekünk pedig az ilyen esetekkel is számolnunk kell.

Szerintem aggodalomra igenis nagy ok van. Mert ha én fegyvert használok, sok esetben (nem mindig) a következményekkel is számolnom kell. A Szut. határozványaiából tudia minden esendőr, hogy a fegyver az elérendő célig használható. De vajjon mit ártok a csendőrnek, ha én mint parancsnok látom, hogy a cél eléretett, megfogom a kezét és nem engedem többé löni? Elvégre mint parancsnok adott esetben jobban el tudom bírálni, hogy mikor éretett el a cél, mint a harcoló esendőröm, aki sokadmagával tüzel.

Azért, mert a csendőr a Szut. alapján áll, mégis előfordulhat a cél elérése utáni tüzelés. Ez természetes. E körülményt az ellenvéleményt hangoztató cikk is elismeri, habár nem tartja lényegesnek. A Szut. megköveteli, hogy a menekülőkkel szemben fegyvert használni nem szabad (persze nem veszélyes gonosztevőt értek menekülő alatt), viszont a Gy. Gy. Szab. ilyet nem ismer.

Fentiekkal kapcsolatosan kitérek a „Szuronyt szegezz!“ „Kézitusához kész!“ kérdésére is. Ugyanis utóbbi cikkemben kifejeztem abbéli nézetemet, hogy a „Kézitusához kész!“ s „Szuronyt szegezz!“ vezényszavak különálló fogalmakat fednek, s korántsem mindegy az, hogy én a kettő közül melyiket vezényelem.

A válaszcikk szerint a „Szuronyt szegezz!“ ókori hadművelet, mire manapság szükség nem lehet. Hogy valóban „ókori hadművelet“, — az végeredményben mindegy. Itt valóban a lényeg

a fontos. Mert ha azt néznénk, hogy mi modern és mi időszerű, akkor minden örsöt lángszórókkal, aknevetőkkel, kísérő lövegekkel kellene ellátnunk.

Nehogy azonban félreértésekre adjak alkalmat, hangsúlyozom, hogy amilyen mérvben szükségesnek tartom a közbiztonsági, karhatalmi szolgálatban az egyestűz mellett az ösztűz alkalmazását, ugyanoly mérvben tartom szükségesnek a „Kézitusához kész!“ vezényszó mellett a „Szuronyt szegezz!“ vezényszót is.

A dolog tényleg úgy áll, hogy a tömeg vagy tartva a következményektől, még mielőtt szuronyhasználatra kerülne a sor, megugrik, vagy ellenáll. Csakhogy az ellenállás többféle lehet. Lehet legkomolyabb harcra kész, felfegyverzett, elszánt férfiakból álló, lehet egyébként békés, jámbor, dolgos emberek alkotta, sehog. vagy igen kezdetleges eszközökkel felfegyverzett, félrevezettt, beugratott, lármázó asszonyokkal, kíváncsi gyermekekkel vegyes, de a csendőr felszólítására még sem engedelmeskedő, nem tágitó, az utca forgalmát akadályozó tömeg. Nyilvánvaló, hogy az előbbi erélyesen ellenálló tömeg a csendőrré veszedelmesebb, mint az utóbbi. Tehát annak feloszlatására bizonyára erélyes és minden ellenállást letörni akaró eszközöket veszek igénybe. A cél azonban közös. Itt is, ott is a tömeget feloszlatni, a megzavart rendet helyreállítani stb. A tömeg szétesztatásához jelenleg „Kézitusához kész!“ vezényszavam van. E vezényszóra, amint azt már az előző cikkemben kifejtettem, a csendőr K. Sp. Ut.-unk értelmében közelharcot köteles vívni és pedig kiméletlenül, úgyanynyira, hogy a hivatkozott utasítás 7. pontja (2. füzet) kiemelve előírja, hogy „Közelharcban mindenkét egy gondolat hasson át: „győzni vagy meghalni!“ Ezeket tekintetbevéve a csendőr akkor jár el helyesen, ha e pontokat szem előtt tartva küzd. Már most helyes-e, vajjon, ha én ugyanilyen módszer szerint járok el a fent írt felfegyverzetlen, de azért ellenállást mégis kifejtő tömeggel szemben? Bizonyára nem helyes. Lesz-e ott ember-ember ellen való harc? Valószínűleg nem, mert ez esetben talán már egy erélyes fegyverfogás — „Szuronyt szegezz!“ — is meg fogja tenni a hatását. Ha esetleg ennek dacára a tömeg oly fenyegető magatartást tanúsítana, hogy ez intézkedést nem tartom elegendőnek, a „Kézitusához kész!“ és „Hajrá!“ vezényszavam még mindig rendelkezésre áll.

Tehát a helyzet most a következő: Egyik oldalon a K. Sp. Ut.-nak a kézitusára vonatkozó félre nem érthető rendelkezése, a másik oldalon a Szut. köteles kiméletet hangoztató §-a. Derék esendőreinknek igen sok szabályzattal kell foglalkozniok. Ezt megmagyarázza a katonailag szervezett mivoltunk. Így úgy a katonai, mint a csendőrségi utasításokban otthonosan kell magukat érezniök. Azt a felfogást, hogy a különböző katonai utasításokhoz a csendőr ne ragaszkodják mereven, hanem azokat a mi utasításainknak, elsősorban a Szut. követelményeinek a csendőrségi szolgálat igényeihez megfelelően alkalmazza, — nem oszthatom. Egyiket a másik rovására magyarázni, alkalmazni nem szabad. Ez mind az egyöntetűség, a kiképzés intenzitásának a rovására menne. Egyébként is esendőreink erején felül állana, ha oly követelményeket támasztanánk velük szemben, hogy egyik vagy

másik utasítás határozványait ne úgy hajtsa végre, mint ahogyan az írva van, s ahogyan azt ő megértette, megtanulta, gyakorolta, hanem egy másik utasítás „szellemében”. Így nem a cselekvés, hanem inkább a tétovázás lépne, adott esetben, előtérbe.

Hogy e kérdés — már mint az „Ösztűz” és „Szuronyt szegezz!” — vitás, kétségtelen. Bizonyítja a több oldalról megnyilvánult felfogások különbözősége. Az ellenvéleményt hangoztató cikk sem látja a kérdést teljesen tisztázottnak, s az ellenszegülések leküzdésére vonatkozólag egy utasítás kiadását tartja szükségesnek. Ehhez a felfogáshoz természetesen én is a legteljesebb mértékben csatlakozom.

Háború és higienia.

Írta: Dr. KEMÉNY GYULA őrnagy-orvos.

Szerencsésen megúsztuk a spanyoljárványt. Mintha csak itt sem lett volna, úgy elfelejtettük. Miért? Mert kevés áldozatot szedett. A nagyközönség azonban nem is sejtí, hogy a nemzetközi egyezmények alapján az orvostudomány és az azt művelő orvosok micsoda harcot vívnak meg esendben, a kulisszák mögött az összes országokban akkor, ha egy ilyen országhatárokat nem respektáló fertőző betegség megfékezéséről van szó. Ha ez az önfeláldozó munka nem volna, akkor az ú. n. „gyenge lefolyású” betegségek nagyon is megerősödött formában lépnének fel, de hova fejlődhetnének a nagyközönség által is „súlyos lefolyású”-nak tartott fertőző bajok! A higienicus-tisztasági, egészségügyi követelmények elhanyagolása, az ezirányú rendelkezések be nem tartása stb. sokkal nagyobb csapásokat zúdítana az emberiség nyakába, mint a háborúk öldöklő fegyverei. Ne féljen az olvasó, nem untatom itt orvosi-egészségügyi problémákkal. Aki azonban e sorok továbbolvasását abba akarná hagyni, aki az egészségügyi rendelkezéseket, a higienicus követelményeket lekicsinyelő közlekedéssel szeretné elintézni, azoknak különösen ajánlom, hogy szívelelőek meg az alábbi következő hiteles statisztikai adatokon nyugvó fejtegetéseket, illetve szomorú következményeket.

A középkor háborúi alatt és azok után is óriási mértékben pusztították az embereket a ragályos betegségek, annyira, hogy a harcokban elesettek száma elenyészően csekély volt a betegségekben elhaltakéhoz viszonyítva. A régi háborúk temetőit nem a harctéri sebesültek, hanem a fertőző betegségekben elhaltak töltötték meg. Pl. az 1877—78. évi orosz-török háborúban 18,8-szer több katona halt meg fertőző betegségben, mint sebesülésben, vagy pl. a napoleoni háborúk alatt 1793-tól 1845-ig, illetve 1865-ig, tehát 72 év alatt a pontos statisztikai adatok szerint 8 millió katona halt meg, ezek közül fegyvertől esett el 1½ millió, betegségben halt meg 6½ millió.

A nem is olyan régen lefolyt orosz-japán háborúban 1.200.000 japán vett részt, ebből 439.565 katona lett harc képtelen (halál, sebesülés, betegség), vagyis a hadbavonultaknak 36,6%-a. A harc képtelenséget 213.348 esetben fegyver, 221.136 esetben pedig betegség okozta.

Ha az egyes háborúk ezirányú veszteségeit részletezve vizsgáljuk, akkor a következő eredményekre jutunk:

	fegyvertől	betegségben
1854—56. évi krimi háborúban meghalt	21.960	38.982
Az amerikai polgárháborúban (Umio) 1861—65. meghalt	48.640	61.395
A francia-porosz háborúban 1870—71. (német) meghalt	28.300	14.900
Az orosz-török háborúban 1877—78. (oroszok) meghaltak	34.742	58.794
Az orosz-japán háborúban (japán) meghalt	58.000	21.000
A hercegovinai felkeléskor (osztrák) meghalt	71	252

Már a középkorban is és azóta is minden háború legnagyobb réme a kiütéses typhus, az ú. n. éhtyphus volt, csak hogy a régi időkben majdnem minden fertőző betegséget pestis vagy cholera néven könyvelték el, a kiütéses typhust akkor még nem is ismerték.

A kiütéses typhus a mohácsi vész idején nálunk főleg Komárom táján annyira dühöngött, hogy egész Európa morbus hungaricus (magyar betegség) néven ismerte. Napoleon 1812-ben 600.000 emberrel vonult be Oroszországba és a visszavonulás alkalmával 3000 katonával kelt át a Berezínán. Az óriási emberpusztulást az aránylag kevés elesetten és megfagyottnon kívül a kiütéses typhus okozta, ez a menekülő francia sereg terjesztette el a bajt egész Európában, így főleg az átvonulásra használt Poroszországban, ahol 2 millió ember kapta meg ezt a betegséget s közülök 200.000 halt bele.

A krimi háború alatt és után a széthurcolt betegség 80.000 francia, 800.000 orosz életébe került. A szerb-török-bulgár háború alatt a törökök naponta 500 cholera-halottat temettek el, a Csataldzsa vonalnak a bolgárokkal szemben ez a járvány volt egyik nagy erőssége. Hogy az egészségügyi rendelkezéseknek és a higienicus követelményeknek be nem tartása mire vezethet, erre nézve felemlíték két esetet:

Az orosz-török háború alatt egyik rövid ideig tartó táborozási helyen 43.985 orosz halt meg cholera (has-typhusban), aminek az volt az oka, hogy a latrinák egy részét egy ott folyó patak vize fölé helyezték, a patak vizét pedig a katonák mosdási, mosási, sőt részben ivási célokra is használták.

A krimi háborúban (1854—56.) rettentően pusztított az éhtyphus. Az angol és francia táborhelyek egymás mellett voltak elhelyezve. Ekkor léptek közbe az angol nők, akik az angol táborban a legnagyobb fokú tisztaságot vezették be. Fürdőszobákat létesítettek, a katonák tömegeit külön barakkokban különítették el, ép így elkülönítették a betegeket az egészségesektől, tisztán ruházattal gondoskodtak stb. stb. Az eredmény: 1855/56. telén mindössze 16 angol katona kapta meg a kiütéses typhust, míg ugyanott, ugyanakkor, ugyanannyi idő alatt 10.278 francia betegedett meg ugyanazon betegségben.

Csak kurióznaként említem meg, hogy pl. Szerbiában egyedül Valjevo temetőiben 45.000 kiütéses typhusos halott fekszik, köztük Szerbia 300 orvosából 120 találta itt meg hivatása jutalmát, a fakesztet.

Mondanom sem kell, hogy a fenti betegségek elleni védekezésben az egyéni tisztaság mellett a legnagyobb szerepet játsza az emberi hulladékok, az emberi ürülékek eltüntetése, a halottak, elpusztult állatok stb. eltemetése. Ahol az emberi ürülékeket el nem tüntetik, pl. a front lövészárkainak, cavernáknak a környékén, ott az egész környék talaja fertőződni fog, így fertőződik a víz, bűzössé lesz a levegő, a legyek és patkányok tömege gyűlik össze a területen s ezek révén még távolabbra fognak a fertőző betegségek elterjedni. A cavernák kellemetlen, de ártalmatlan patkányai csak a keleten pusztító hírhedt pestisnek lehetnek leginkább terjesztői, amennyiben a pestisben elhalt patkány bolhái átmennek — és a betegséget is átviszik — más patkányokra, illetve az emberekre, tehát ahogy minden kiütéses typhust csak a fertőzött ruhatetű terjeszt, éppen úgy minden emberi pestis előfeltétele a patkánypestis.

Már sokkal ártalmasabbak lehetnek a legyek, melyek főleg óriási szaporaságuk révén hatalmas terjesztőivé válhatnak mindennemű fertőző betegségnek. Szaporodási képességükre nézve felemlíték pl., hogy egy nőstény légy egyszerre 150 petét rak le és ezt életében 3—5 ízben ismétli meg. Ha csak 120 megmaradt sarjzat veszünk ezekből és ezekből 60 hím és 60 nőstény lesz s ezek ugyanígy újra tovább szaporodnak, akkor a hatodik nemzedék egyedeinek, vagyis egyetlenős nőstény légy utolsó sarjadékainak a száma 5.598.720.000. (Szerencsére ennyi nem marad meg, mert jórésük közben elpusztul.)

Mint az eddigiekből láttuk, a háborúk legfélelmezbetűző betegsége a kiütéses typhus (éhtyphusnak is nevezik, mert főleg a szegény emberek közül szedi áldozatait, aminek oka a tisztátalanság, tömeglakások stb.), melyet kizárólag a ruhatetű terjesztenek. Ahol

nines ruhatetű, ott nincs kiütéses typhus sem. Ma már mindenki előtt köztudomásúnak kell lennie, hogy:

1. a kiütéses typhusban megbetegedett embert megcsípő tetű átviheti a betegséget csípés útján más emberekre is;

2. kiütéses typhusban szenvedő beteg absolute nem veszélyes a környezetére, sőt akár más egészséges emberekkel nyugodtan össze is lehet őt fektetni, ha tetű nincs a közelben.

Ez ellen a rettenetes betegség ellen csak egyetlen igen olcsó, bárki által megszerezhető, holtbiztos orvos-ságunk van s ez a tisztaság, a fürdés, a ruhaneműek tetűtlenítése, amely nagyon könnyen kivihető a normális életben, de annál nehezebben a harc-vonalban.

Erre vonatkozólag felemlítem a következőket: A ruhatetű 8 hétig, vagyis 56 napig él. A peték 7 nap alatt kelnek ki és 12 nap múlva már ők is petét raknak, tehát minden ruhatetű 56 - 19 = 37 napig rakhat petét, ez a peterakás naponta 8 petét eredményez. E szerint egy anyatetű 56 napos életében összesen 290 petét rak le. Vagyis az anya 8 hetes élete alatt átlag 6000 sarjadékát láthatja. A fiatal tetű 1 és 1/2, az öreg tetű 9 napig bírja ki vérszívás nélkül. Rendkívül fontos annak az ismerete, hogy a fertőzött tetű petéiből kikelő tetűk is fertőzni tudják az embert, továbbá, hogy a petéket körülvevő burok igen ellenálló, így tehát a sterilizált ruha is tartalmazhat tetűt. Sőt, mivel a pete csak 7 nap múlva kel ki és mert egyesek a sterilizálásnak ellenálltak, ebből az következik, hogy a sterilizált és még nem is viselt ruhában egy hét múlva is lelhetünk ruhatetűveket. Ha tehát semmiféle, a frontot uraló kényszerkörülményt nem is veszünk figyelembe, csak a fent elmondottakat, akkor is láthatjuk, hogy mit jelent pl. csak egy ezred tetűtlenítése. Haase német orvos (más nem is lehetett) egy ruhatetűkkel inficiált katona testén összesen 3800 tetűt olvasott meg. Szikora, szintén német orvos, egyik német katona ingében egyedül 16.000 tetűt talált.

Jellemző, hogy az egész háború alatt szinte ismeretlen volt a fejtetű, amely pedig szintén szapora lény, mert naponta 50 petét rak, amelyek egy hét alatt kelnek ki s három hét múlva már ők is petét raknak. Három hét alatt tehát egyetlen anyatetű 2500 fejtetűt hoz létre.

A most lefolyt nagy háború alatt csak az első évben terjedtek el némileg a fertőző betegségek nálunk, például 1915-ben 25.000 katona feküdt cholera-ban, míg 1916-ban már csak 6000 eset fordult elő, oka ennek az, hogy az orvosi karnak óriási erőfeszítések árán sikerült a betegségek kiterjedését és elharapódzását úgy a haretéren, mint a mögöttes országban is megakadályozni. A hygienicus viszonyok javulásával egyre háttérbe szorulnak a fertőző betegségek. Így például:

1. Az orosz-török háborúban 1828-1829-ben egy sebesülésben meghaltra 4 fertőző betegségben meghalt katona esett. Tehát a sebesülési halálszám úgy aránylott a fertőző betegség okozta halálozási számhoz, mint 1:4-hez (török).

2. Ugyanezen arány az orosz-török háborúban 1877-1878. (oroszok) 18:8:1.

3. Ugyanezen arány a krími háborúban (1854-1856.) = 3:9:1.

4. Ugyanezen arány a porosz-osztrák háborúban (1866.) = 1:4:1.

5. Ugyanezen arány a német-francia háborúban (1870-71.) = 0:5:1.

Vég nélkül lehetne folytatni és statisztikai adatokkal bizonyítani, hogy a tisztasági-egészségügyi követelmények elhanyagolása és a hatóságok által előírt ez irányú rendelkezéseknek a be nem tartása mi csoda óriási pusztítást vihet végbe a mindennél drágább kincsben, az emberéletben. Legjobban tudjuk ezt mi orvosok, akik hivatásunknál fogva kénytelenek vagyunk a fertőző betegekkel együtt lenni, azokat kezelni akkor, amikor a kintlő betegnek még a legjobb barátja is csak messziről mer jobbulást kívánni és Istenhozzádot inteni.

Tövisekkel kiveri foglalkozási ág, hivatás ez, amelyért az életben vajmi kevés elismerés jár. Az elmúlt háború tapasztalatai és orvosi veszteségei alapján jogosan remélhetjük az orvosi érdemek még fokozottabb elismerését, illetve honorálását. Minden szónál ékeesebben beszélnek az orvosi veszteségekről:

	Német	Osztrák-magyar
Behívott orvosok száma	33.406	9.163
Ezek közül megsebesült	2.168	718 — (7.8%)
„ „ elesett	552	196 — (2.15%)
„ „ fertőző betegségben meghalt	1.123	420 — (4.59%)
„ „ fogságba került	—	422 — (4.6%)
Összes orvosi veszteség a háború alatt	3.843	1.756 — (19.16%)

A német adatok az egész háborúra vonatkoznak, míg a mi adataink csakis az 1917. év végéig ismert veszteségekről szólnak, tehát a fenti számokból a legtöbb áldozatot követelt 1918. év veszteségei még hiányoznak.

Az utolsó betyár.

Irta: NÉMETH PÁL tiszthelyettes, Pápa.

Fiatal, héthónapos csendőr koromban, az 1901. év elején a veszprémi őrsön teljesítettem szolgálatot.

Egy alkalommal, rendes szolgálatban járőrvezetőmmel egy lakatlan, dűledező házhoz érkeztünk, amely tereptárgyunk volt. Az épület a régi, útszéli csárdákra emlékeztetett s különös építési módja megragadta figyelmemet.

A ház olyan félemeletszerűen volt építve, az előtte levő műútra mézett, nyitott folyosójára öt lépcsőn lehetett feljutni. A folyosóról lehetett az összes helyiségekbe bejutni. A szobák mindkét oldalukon ablakkal voltak ellátva úgy, hogy az összes szobából az egész utat Veszprémig és Tótvázsonyig végig lehetett látni.

Járőrvezetőm — négyéves öreg csendőr — elmagyarázta nekem, hogy ez a tereptárgy, az úgynevezett „Vámosi csárda“ nem is nagyon régen betyároknak mulatóhelye volt. Gyakorta megfordult itt Savanyó Józsi, itt fogták el a csendőrök Renkó István, Milpait János és Farkas Pál betyárokat is, számtalan rablás és lopás miatt. Elbeszélésének nyomatékául felvezetett a csárda nyitott folyosójára és onnan egy szobába, — mely szobában az ívó lehetett, mert egy sarokban a söntés helye is meglátszott — s annak kormos falán vérfoltokat mutatott, mely — szerinte — a rablók és a csendőrök küzdelmeinek nyoma volt. Élénk színekkel ecsetelte azt a küzdelmet, ami a csendőrök és a betyárok között lefolyt.

Miután a vérfoltokat a falon szememmel láttam, elgondolkodtam a csárda tulajdonosán vagy bérletjén, aki évek hosszú során át megtúrta a vérfoltokat, s azt nem meszeltette be, hanem otthagya, mint az ott lefolyt drámák élő bizonyítékait. Kegyelethől tettem-e azt, vagy lustaságból? Szóval, kétségbevettem járőrvezetőm értesülését, hogy azok a csendőrök és a rablók küzdelmeinek nyomai lettek volna és ezt járőrvezetőmmel közöltem is.

Járőrvezetőm — aki, ismétlem, öreg négyéves csendőr volt — rendkívüli derék ember volt. Igaz, hogy tíz betyártól sem félt úgy, mint egy 5-től, de azért nem volt az a szövevényes bűmeselekmény, vagy akár-milyen más eset, amit előljárói meglepedésére kifogástalanul el nem intézett volna. Szigorú, de igazságos volt és olyan tekintélyt tudott magának a lakosság minden rétegében kivívni, hogy általában közbecsülésnek örvendett. Ellentmondásokban azonban nem értett tréfát. Fentebbi észrevételeimre kijelentette, hogy ha ő valamit mond, az úgy van és pont.

A fent leírtak után 10 év múlva a szentgáli őrsre kerültem és ott mint őrsparancsnok teljesítettem szolgálatot. Helyi és személyi ismeretem szerzése alkalmával több ízben találkoztam Farkas* nevű egyénekkel. Eszembe jutott a vámosi csárda és az abban elfogott Farkas Pál betyár is. Puhatólásom folyamán megtudtam, hogy Farkas Pál tényleg szentgáli születésű és illetőségű, aki többrendbeli rablás és betöréses lopás miatt az illavai fegyházban raboskodik, s aki 1901-ben szabadul a fegyházból és Szentgálon fog turtozkodni. Eszembe jutott járőrvezetőm fentebb leírt rendreutasítása is, mert megtudtam, hogy Farkas Pált

* A gyanúsított vezetéknevét megváltoztattuk. Szerk.

nem a vámosi csárdában, hanem Urkut községben fogták el 1885 tavaszán.

Sokat hallottam és olvastam a betyárok rendkívüli bátorságáról és a rablásaiknál alkalmazott leleményességükről, de olvastam a kegyetlenkedésükről is és szinte örültem, hogy Farkas Pál hazatérése esetén eleven betyárt is fogok látni.

Igyekeztem megállapítani, hogy miket követelt el Farkas Pál, hogy harmincegy évi ingyen lakást és ellátást kapott az államtól Illaván?

Megtudtam, hogy egy alkalommal a sümei árendás zsidóhoz éjnek idején betért, a zsidót farkasguzsba tette és az összes pénzét, mintegy 3000 forintot elrabolta. Egy másik alkalommal a tótvázsonyi urasághoz állított be az esti órákban és duplapuskáját rászegezve, kényszerítette az összes pénzének átadására.

Több apró-cseprő rablását és útonállását elbeszélte a lakosság, de azokat feleslegesnek tartom elmondani, hanem a városlödi plébánossal történt esetét, mint érdekeseget megemlítem.

Egy alkalommal Farkas Pál reverendát öltött és bement fényes nappal a városlödi plébánoshoz. Gyantlanul beeresztették a papot a plébános szobájába, hol a reverenda zsebéből kétesövű pisztolyt rántott elő s azt a megrémült plébános fejének szegezve, pénzt követelt. Kijelentette, hogy ha egy szót szól vagy segítségért kiált, a halál fia. Miután a pap összes pénzét átadta neki (nem volt neki több, mint 2500 forintja), akkor karonfogta a plébánost és a falun keresztül kikísértette magát vele a falu végére. Természetesen megmondta neki, hogy ha kiált vagy bármi módon jelt ad, azonnal agyonlövi. A megrémült pap kénytelen volt a betyárral karonfogva menni annak a falu végén egy fához kötött lovához, ahol a betyár lóra ugrott és pár pere alatt eltűnt az erdőben.

Farkas Pálnak azonban ez a rablás lett a veszte. A plébános feljelentésére egy szakasz csendőr lett azonnal összpontosítva, s a betyárt az úrkuti erdőben bekerítették, azonban a csendőri vonalat áttörve, futásnak eredt és csak Urkuton sikerült őt elfogni.

Képzeltetik bajtársaim, hogy mint az örskörlet közbiztonságáért felelős őrsparancsnok, nem szívesen vártam az örskörletembe olyan egyént, mint Farkas Pál, akit többszörös rablásainál fogva a közbiztonságra még mindig veszélyesnek tartottam, mégis kíváncsi voltam egy eleven betyárra a maga hamisítatlan valóságában. Elhatároztam, hogy majd a körmeire vigyázok az ipsének, s ellenőrizni fogom minden alkalommal, úgy éjjel, mint nappal.

1905. év tavaszán tényleg megérkezett Farkas Pál Szentgálra. Volt egy testvérbátyja, akinél otthonra talált s visszatért előbbi mesterségéhez, a juhászsághoz.

Természetesen mint közártalmú egyént, kötelességemnek tartottam őt mielőbb megismerni. Azonban a róla keringett hírek után, csalódtam benne. En szikár termetű, marcona külsejű, határozott tartású, valódi betyártípust vártam Farkas Pálban és ahelyett egy alázatos, alacsonytermetű, kékszemű öreg bácsi állt előttem, akiből igazán nem néztem ki, hogy az örskörlet közbiztonságát meg tudná zavarni.

Mindamellet minden alkalommal ellenőriztettem és magam is ellenőriztem. Az öreg őrizte a juhokat rendületlenül. Járóreim jelentése szerint, valamint a saját magam által történt ellenőrzése alkalmával, úgy éjjel, mint nappal, mindég vagy a nyáj mellett, vagy odahaza tartózkodott.

Hazatérése után 3-4 hónap múlva a szomszédos örsök kezdtek elárasztani megkeresésekkel. Innen egy pár ártány, amonnan egy anyasertés, másfelől pedig 5-6 darab birka tűnt el nyomtalanul. A tettes után bevezetett nyomozások egyik helyen sem vezettek eredményre.

Bár az én örskörletemben nem történt semmi közbiztonsági zavar: mégis gondolkodóba ejtett a dolog. Hejnye, a kiskésit, vajjon nem az öreg körül búzlik-e valami? Fokozottabb ellenőrzést gyakoroltattam az öreggel szemben, de eredménytelenül.

Egy alkalommal, rendes szolgálatomból való bevonulásomkor 23 órakor a koresmai zárórákat ellenőriztem, mely alkalommal L... koresmáját még nyitva találtam. Természetesen megnéztem, hogy ki vagy kik

vannak az ivóban. Benéztem az ablakon és láttam, hogy a koresmában Farkas Pál ül egy asztalnál, előtte három deci bor és a koresmárosnéval bizalmas beszélgetést folytat. Hogy mit beszéltek, nem hallottam.

Sem a koresmáros, sem Farkas nem vett észre. Leszállást tartottam és megvártam, míg az öreg eltávozott a koresmából. Meggyőződtem, hogy hazament és lefeküdt. Gondolkodóba ejtett ez a dolog. Miért volt Farkas Pál ilyen későn a koresmában. A pohár borát hamarabb is megihatta volna. Nem forralt-e az öreg valamit? Bevonulásom után azonnal helyi járőrt vezényeltem, a járőrrel közöltem a tapasztalatokat s meghagytam, hogy Farkas Pál háza tájait tartsa figyelemmel, illetőleg annak közelében tartson leszállást. Járőröm a reggeli órákban bevonulva jelentette, hogy az öreg otthon van s az éj folyamán sem vett észre semmi gyanusát.

Sehogyssem voltam tisztában a helyzettel. A koresmáros köztiszteletben álló ember volt, úgyszólván az egész község intelligenciája a koresmájába járt. Őt ez alkalommal nem mertem az öreggel való cimborasággal gyanúsítani.

A koresmai jelenet utáni napon reggel elkezdtem szolgálaton kívül pihatólni, hogy a koresmáros nem vett-e mostanában birkákat vagy sertéseket. Ezen a réven megtudtam, hogy az illető nemrégiben 2 süldőt vásárolt, de hogy hol és mennyiért vette, azt nem tudtam megállapítani. Elmentem tehát a koresmároshoz és két deci bor mellett különböző dolgokról kezdtem vele beszélgetni. Beszélgetés közben megkértem a koresmáros, hogy eladó sertéseim számára szerezzen vevőt, mert nem akarom azokat Veszprémbe a vásárra felhajtani. Érdeklődtem a sertésárak felől is, hogy vevő jelentkezése esetén megfelelő áron tudjam azokat kínálni. A koresmáros megígérte, hogy küld vevőt a sertéseimre. Az árakat illetőleg pedig azt mondta, hogy azt a sertése válogatja, ha meglátná az állatokat, meg tudná mondani, hogy mit kérhetek értük.

Ezután már rátértem a tulajdonképpeni tárgyra: a sertések megtekintésére. Megköszöntem a koresmárosnak a szíves készségét, mondván, hogy nem fárasztom azzal, hogy a sertések megtekintése végett a lakóházába jöjjön, de elmondtam neki, hogy miután a közelmúltban sertéseket vásárolt, ha azokat megnézném és megtudnám, hogy mennyiért vásárolta azokat, akkor már én is tájékozódhatnék, hogy sertéseimet mennyiért adhatom el. A koresmáros látszólag készséggel ajánlkozott erre és én így a sertéseket megtekinttettem. Hatalmas két ártány volt s az egyik örskörletből elveszett sertések leírásával megegyeztek. Miután azonban az elveszett sertések jeltelenek voltak, arra nem terjeszkedhettem ki, hanem megkérdeztem, hogy hol és mennyiért vette a sertéseket, azokat magamnak megjegyeztem s rövid beszélgetés után a koresmából eltávoztam.

Mindent megtudtam, amit tudni akartam. Elmondtam ugyanis a koresmáros, hogy X. községben vásárolta a sertéseket 750 koronáért. X. község a nagyvázsonyi örskörlethez tartozott és ezért hazatérésem után a nagyvázsonyi örsöt telefonon azonnal felhívtam, honnan még aznap azt a választ kaptam, hogy X. községben nem lakik olyan nevű egyén, amelyet a koresmáros eladóként megnevezett és a járlatkezelő állatátruházási naplójában Szentgálra irányított sertések nem fordulnak elő.

Most már tisztában voltam a helyzettel. Azonnal szolgálatba vezényeltem magam és azután bizalmi emberekkel a koresmáros lakására mentünk, ahol őt a sertések járlatának előmutatására szólítottam fel. A koresmáros a járlatokat természetesen nem tudta felmutatni. Azzal próbált védekezni, hogy a sertések árát még nem fizette ki egészen, ezért nem kapott járlatokat. Felvilágosítottam, hogy a sertések nem X. községből valók, mondja meg őszintén, hogy a sertéseket hol szerezte. Erre a koresmáros hirtelen átkozódás közepette beismerte, hogy a sertéseket az a vén gazember Farkas Pál hajtotta hozzá egy éjszaka és ő attól nagy rábeszélésre megvette.

No végre kibujt a szög a zsákból. Hát mégis csak valóra vált az én sejtelmem s a gyanum nem volt alaptalan. Most már gyérünk az öreg betyárhoz.

Az öreget szokás szerint most is a nyáj mellett találtuk. Nem sokat teketóriáztam az öreggel, hanem

nyomban megkérdeztem tőle, hogy az L. korcsmárosnak eladott sertéseket hol szerezte. Most olyasmi következett, amit éppen nem vártam az öreg börtöntöltelék-től. Nem tagadt, hanem egyenesen megmondta, hogy a sertéseket X. községből „hozta”. A nyomozás során a bátyjánál egy anyakocát találtunk járulatlevél nélkül, amint szintén Farkas Pál lopott el egy másik községből. Farkas Pál szemrebbenés nélkül ismerte be a lopásokat. Meg voltam győződve, hogy bűntársai is vannak, de az öregből semmi áron sem tudtam arra vonatkozólag megtudni semmit. Benne volt a „betyárbeccsület”, mást nem kevert bele a lopásba.

Az őrizetbe vett sertéseket a károsok felismerték és az ezeknek — miután a tartásuk nehézségbe ütközött — a községi előljáróság visszaadta azokat. Így a lopás Farkas Pálra teljesen rábizonyult. A veszprémi kir. ügyészségnek adtuk át, az orgazdákat pedig ugyanoda feljelentettük.

Farkas Pált ezen két lopás büntetéseért a veszprémi kir. törvényszék 5 évi fegyházbüntetésre ítélte, az orgazdákat pedig 6—6 hónapi börtönt kaptak.

Így került kézre egy kihágás észlelése közben az utolsó betyár, aki aztán eltűnődhetett azon, hogy nem így van már, mint volt régen! Nekem pedig mindig a fülemben cseng a közmondás, hogy „kutyaóól nem lesz szalonma” és „Farkasból bárány nem lesz soha”.

A Csendőrségi Lapok nyomozási pályázatának eredménye.

A Csendőrségi Lapok múlt évi 5. és 6. számaiban hirdett nyomozási pályázatunkra beérkezett pályamunkák elbírálására a szerkesztőség a m. kir. csendőrség állandó tanulmányi bizottságát és dr. Miskolczy Ágost budapesti kir. ügyész urat kérte fel. A bírálóbizottság a pályázat eredményéről a szerkesztőséget a következő jegyzőkönyvvel értesítette:

Jegyzőkönyv.

Felvette a Csendőrségi Lapok nyomozási pályázatára beérkezett pályamunkák bíráló bizottsága Budapesten, 1927. évi március hó 9-én a pályamunkák elbírálása tárgyában.

Jelen vannak az alulírottak:

A beérkezett pályamunkákat a bizottság tagjai külön-külön alaposan áttanulmányozták s annak eredményeképpen a bizottság egyhanguan a következőképpen döntött.

Az I. díjat a bizottság *Novák István* tiszthelyettes, szentgotthárdi szakaszpáncsnok munkájának ítéli oda, amelyiknél, bár a nyomozónak semmi tájékoztató nyom nem állott rendelkezésére, a helyszín környékének fáradtságos és lelkiismeretes átportyázása, a mindenre kiterjedő érdeklődés és megfigyelés, valamint a nyomozó leleményessége a szövevényes bűneset teljes felderítésére vezetett. Ez a nyomozás nemesak a fáradtságtól vissza nem riadó szolgálati buzgalomnak, hanem igazi nyomozó érzéknek is ékes bizonyossága.

A II. díjat *Jänzer Márton* tiszthelyettes, tápiószelzei őrsparancsnok munkája érdemelte ki, amelyet a helyszíni szemle gondos, alapos megejtése, a talált állapotokból való logikus következtetés és az egész nyomozás célszerű letolytatása jellemez. Nem tagadható azonban, hogy a nyomozó minden különösebb fáradság nélkül jutott a helyes kiinduló ponthoz (a feljelentő gyanus viselkedése), amely aztán a bűncselekmény kiderítését nem tette rendkívül nehézé.

A III. díjra a bizottság *Szabó Gábor* tiszthelyettes pápai szakaszpáncsnok munkáját tartja méltónak, amelyben a nyomozó a lélektani megfigyelés felhasználásával jut helyes kiinduló ponthoz s innen lelkiismeretes munka után a bűncselekmény teljes kiderítéséhez.

A IV. díjjal *Donkó Ignác* tiszthelyettes, tatárszentgyörgyi őrsparancsnok munkáját jutalmazza a bizottság. E nyomozás nagy leleményességet és sok szakértelmet nem kívánt ugyan, de annál nagyobb alaposágot, határozottságot, amely kényes körülmények között sem riadt vissza a helyesnek talált gyanúkok kibogozásától.

A felsorolt, pályadíjakkal jutalmazott nyomozásokon kívül a bizottság *dicséretre méltónak* találta még: *Batár Antal* tiszthelyettes, soroksári őrsparancsnok munkáját, amelyet a helyszíni szemle alapos megejtése, a lábnyomok gondos megőrzése és az egész nyomozás gondos keresztülvitele emel a többi pályamunka fölé.

Kmft.

Tihanyi Ferenc százados s. k. *Szabó Jenő* százados s. k.
Soltész Imre ezredes s. k. Dr. *Miskolczy Ágost* s. k.
budapesti kir. ügyész.

A jegyzőkönyv alapján a pályadíjakat a nyertesek címére egyidejűleg postán megküldöttük és pedig:

Az I. díjat (tiz drb 10 pengős arany) *Novák István* tiszthelyettes szakaszpáncsnoknak Szentgotthárdra;

a II. díjat (öt drb 10 pengős arany) *Jänzer Márton* tiszthelyettes őrsparancsnoknak Tápiószelére;

a III. díjat (három drb 10 pengős arany) *Szabó Gábor* tiszthelyettes szakaszpáncsnoknak Pápara;

a IV. díjat (két drb 10 pengős arany) *Donkó Ignác* tiszthelyettes őrsparancsnoknak Tatárszentgyörgyre.

A szerkesztőség kivételesen még egy 10 pengős arany jutalomban részesíti *Batár Antal* tiszthelyettes soroksári őrsparancsnokot is, akinek a nyomozását a bírálóbizottság dicséretreméltónak találta.

A pályamunkákat a nyertesek sorrendjében lapunkban a Tanulságos nyomozások rovatában közölni fogjuk. Mai számunkban *Novák István* tiszthelyettes I. díjat nyert nyomozását közöljük. *Batár Antal* tiszthelyettes nyomozása lapunk 1925. évi 23. számának 456. oldalán „A lábnyom” cím alatt már megjelent.

Örömmel gratulálunk a nyerteseknek, a bírálóbizottság tagjai pedig fogadják igazán önzetlen és lelkiismeretes munkálkodásukért hálás köszönetünket.

A MI HŐSEINK

Vitéz Bodnár József tiszthelyettes és Varga Ferenc csendőr

A háború első napjaiban a határ kevésbé veszélyeztetett részének védelmét a hadsereg a határmentén fekvő — népfelkelőkkel megerősített — csendőralakulatokra bízta.

Az alsóvereckei határszakasz parancsnoka Bodnár József tiszthelyettes volt. Tizenöt tényleges csendőr s körülbelül ugyanannyi népfelkelő állott rendelkezésére. *Harminc puská szörnyű kevéssé, de jó kezekben több százzal is felér!* Bodnár s társai kezében pedig jó kézben voltak a puskák.

A határon túlról hallatszott már az ágyúdörgés, de senki sem gondolta volna, hogy nemsokára magyar földre teszi a lábát a muszka!

Bodnár járőrei szorgalmasan portyáztak, figyelték a szorosokat, — hogy az Alsóverecskén lévő katonai raktárakat minden meglepetés, veszély ellen biztosítsák.

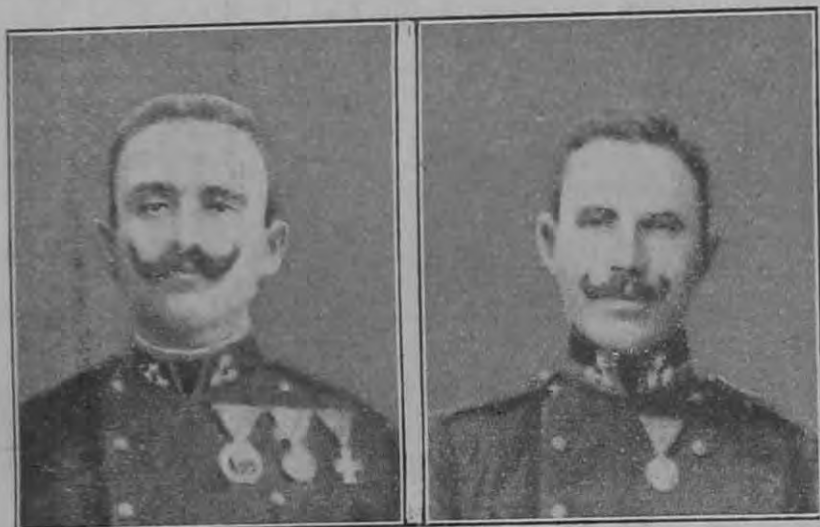
A veszély nemsokára bekövetkezett. 1914 szeptember végén a Galiciát előzőnlött orosz csapatok a határ előtt állottak. E hó 28-án Alsóverecskét fenyegették. Az ottani katonai állomásparancsnokságnak nem állott semmi katonai erő rendelkezésére. A raktárakban mérhetetlen értékű hadianyag volt a hadsereg számára felhalmozva, amit minden körülmények között meg kellett menteni. Az állomásparancsnok intézkedett. Meghagyta Bodnár tiszthelyettesnek, hogy embereivel a Rákóczi-szállás és Alsóverecke közötti völgyben elhúzódó országúton előnyomuló oroszokat mindaddig tartóztassa fel, amíg a raktárak kiürítése és a készlet elszállítása meg nem történik.

Bodnár tiszthelyettes magához vette embereit s kis csapatával az országutat határoló erdőben helyezkedett el. Járőrei délután 2 óra tájban jelezték az oroszok közeledését s nem sokára rá meg is kezdődött az ütközet. Az oroszok nagyobb erőket sejtettek a hegyekben s tüzérségi tűzzel borították el az egész környéket.

Bodnár tiszthelyettes támadást támadás után vert vissza elszánt csapatával s egészen 6 óráig védte a kijelölt vonalat s csak felsőbb parancsra vonult vissza a község felé, amidőn már a raktári készleteket Alsóvereckéről elszállították.

Később a község bejáratánál Varga Ferenc esendőrrel s néhány ukranistával a szélső házak védelme alatt még egyszer rajtaütött a zárt rendben előnyomuló oroszokon, de aztán, hogy a bekerítés veszélyét elkerülje, kénytelen volt súlyos harcok között visszavonulni.

E visszavonulás közben a hősiiesen harcoló Varga Ferenc esendőr súlyosan megsebesült.

Varga Ferenc esendőr   vitéz Bodnár József tiszthelyettes

Hősies magatartásukért Bodnár tiszthelyettest és Varga Ferenc esendőrt kitüntetésre terjesztették fel előljárói. A hadsereg főparancsnokság méltányolta a két esendőr hősiességét s *mindkettőjüknek az I. osztályú ezüst vitézségi érmet adományozta.*

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A spanyol esendőrség.

Dezséri BACHÓ LÁSZLÓ százados fordítása.

(4. közlemény.)

47. Ez a tilalon nem vonatkozik a kávéházakra, vendéglőkre, korezmákra, szállodákra s általában olyan helyekre, ahol a közönség bármilyen cím alatt nyilvánosan összegjön. Ezen helyeket a esendőrség hatósági engedély nélkül is átkutathatja, ha tudomására jutott, hogy ily helyiségekben rendezavarás, vagy valami bűntény követtetett el, vagy ha letartóztatások fogamatosítása teszi ezt szükségessé.

48. A esendőrség az igazságügyi hatóságokat támogatni köteles, ezek viszont kötelesek neki mindazon adatokat rendelkezésre bocsátani, melyek a bíróságok által üldözött gonosztevőkre vonatkoznak s azok kézrekerítését előmozdíthatják.

49. Kötelessége a esendőrségnek a tudomására jutott bűncselekményeket az azokra vonatkozó bizonyítékok csatolása mellett a bíróságnak bejelenteni.

50. Végül kötelessége a esendőrségnek a bírósági közegek munkájának biztonságát és a tárgyalások

alatti rendet fenntartani akkor, ha erre a bíróságok rendelkezésére álló egyéb közbiztonsági közegek nem volnának elegendők.

VI. FEJEZET.

Beszállásolás.

51. A kormányzóságok, kerületek székhelyein és mindazon helyeken, ahol esendőrség állomásozik, a esendőrség részére laktanya biztosítandó.

52. A belügyminisztérium, az erre költségvetésileg megállapított összegből, a laktanyák építéséről, vagy bérléséről gondoskodik.

53. A esendőrség laktanyaszolgálatát a esendőrfőparancsnokság szabályozza; a esendőrség szolgálattelag megjelölni, vagy éjjeljelölni, a hadsereg beszállásolási szabályai szerint történik.

A laktanyák berendezéséről a belügyminisztérium gondoskodik.

VII. FEJEZET.

Általános intézkedések.

54. A esendőrséget hivatásától elvonni nem szabad s azon hatóság, mely ezt megselekedné, eljárásáért a felelősséget viselni tartozik.

55. Nem szabad a esendőrséget iratok kihordására alkalmazni, kivéve ha valamilyen rendkívüli körülmény ezt elkerülhetetlenül szükségessé teszi.

56. A esendőrséget díszőrségnek felhasználni nem lehet. Kivételt képez a esendőrség megalakulásának a napja, március 28-ika, amely napon a királyi palota őrségét a esendőrség adja.

A kormányzóságokhoz beosztott esendőrségi küldöncöt csak a esendőrséghez intézett parancsok és ügyiratoknak a kézbesítésére lehet használni. Semmiféle indokkal nem lehet igazolni a esendőrségnek házi, vagy egyéb olyan teendőkre való felhasználását, melyek a testület fényét és tekintélyét lealacsonyítani alkalmasak.

57. A polgári hatóságnak nincsen joga a esendőrség beléltébe anyagi vagy személyi tekintetben beavatkozni. A polgári hatóság egyszerűen csak közli a esendőrséggel azon szolgálattel rendelkezéseket, melyeket az ezen szabályzat értelmében végrehajtani tartozik.

58. Minden, a esendőrségnek kiadott szolgálattel rendelkezést írásban kell kiadni s a kiadó hatóság fejének aláírni; csak a kormányzóságoknak áll jogukban a esendőrségnek szóbeli utasítást adni s csak olyan esetben, ha ez sürgőssége miatt elkerülhetetlen.

59. Ha valamilyen alantás hatóság, vagy polgármester a esendőrséggel szemben hatáskörét túllépné, a panaszt írásban kell beadni a esendőr-zászlóaljparancsnoksághoz, mely azt elintézés végett a tartomány kormányzójához terjeszti fel.

60. Csak a tartományok kormányzóinak s azok hivatali helyetteseinek áll jogukban a esendőr-zászlóaljparancsnokokat és azok alárendeltjeit magukhoz kéretni.

61. Ha a tartományok kormányzói a esendőrség személyzetében valami hibát észlelnek, a tartomány területén levő zászlóalj parancsnokát erről értesítik s ha ez az észlelt hiba kiküszöböléséről nem gondoskodik, csak akkor fordulnak a tereiő parancsnokához, ki a panaszt a legnagyobb gyorsasággal hatékonyan elintézi és a testület főparancsnokának jelentést tesz, kihez különben a tartományok kormányzói közvetlenül is fordulhatnak mindakkor, ha véleményük szerint a esendőrség anyagi felszerelése, vagy személyzeti ügyei, melyek a hadügyminisztérium hatáskörébe tartoznak, ezt indokolttá teszik.

62. A esendőrség főparancsnokának hatáskörébe tartozik a esendőrség szolgálattelának szabályszerű ellátása felett örködni, mire nézve a hadügyminisztériummal és a tartományok kormányzóival, ha ezt szükségesnek tartja, érintkezésbe lép.

63. A esendőrség főparancsnokának a joga az alárendelt alakulatok egyesítését vagy összpontosítását elrendelni minden olyan esetben, mikor bármely kormányzóság területén lázadók nagyobb számban lépnek fel. Az ilyen lépésről azonban a hadügyminisztériumnak feltétlenül jelentést tenni tartozik s mihelyt megszűnnek azon inkokok, melyek ezen eszköz igénybevé-

telét szükségessé tették, az összpontosított alakulatoknak előbbi állomásaikra azonnal vissza kell térniük.

64. A tartományok kormányzói gondoskodnak arról, hogy a csendőrök a hivatalos lap példányaikat rendelkezésükre kapják s ezáltal a királyi rendeletekről és egyéb kormányintézkedésekről tudomást szerezzenek, ezenkívül kézbesítik a csendőrségnek mindazon, a szolgálat ellátásának szempontjából ránézve érdeklő azon rendeleteket, melyek a hivatalos lapban nem jelentek meg.

65. A kormányzóság a területükön szolgálatot teljesítő összes csendőrségi egyéneket működési igazolvánnyal látja el.

66. A csendőrségnek nem szabad semmiféle ügyet tanácskozás tárgyává tennie, vagy képviselnie, annál inkább tartózkodniok kell a csendőrség tagjainak közügyek megvitatásától.

67. Azon csendőrségi egyének teljesítményei, kik valami rendkívüli szolgálatot tettek, megjutalmazásuk végett öfelségének lesznek felterjesztve.

68. A csendőrség minden tagjának kötelessége minden alkalommal a legnagyobb megfontoltsággal és udvariassággal fellépni, bárminő helyzet előtt álljon. Szigorú büntetéssel kell sújtani azt a csendőrt, aki bármily rendű és rangú személyekkel szemben nem lép fel azzal a tapintattal, melynek egy olyan testületben, mely a törvények uralmának a biztosítására, a rend, nyugalom és a személyi és vagyonsbiztonság fenntartására hivatott, mindenkinek természetévé kell, hogy váljon.

69. Minden előbbi, ezen intézkedésekkel ellentétben álló királyi rendelet és egyéb utasítás hatályon kívül helyeztetik.

A mezőrendészeti szolgálatra vonatkozó utasítások.

70. Miután a mezőrendészeti szolgálatra való bevonással a csendőrség új hatáskört nyert, a kormányzóságokban mindenféle, az állam, a tartományok vagy a községek által fenntartott mezőrendészeti szerv megszűnik. Kivételt képeznek a földművelésügyi minisztérium szaktisztviselői, akik az erdők fenntartása és javítása érdekében szolgálatukat a jövőben is ellájták.

71. A mezőkön szolgálatot teljesítő csendőr, ha látja, hogy valaki más területére behatol vagy abban kárt tesz vagy bármi más kihágást követ el, köteles a tettet elfogni. Köteles továbbá az üldözendő cselekmény jeleit és nyomait, mielőtt azok eltűnhetnének vagy megváltozhatnának, kinyomozni és birtokába keríteni mindazon tárgyakat, melyek bűnjelként szolgálhatnak.

72. Ha tűz, árvíz, állatok idegen vagy tiltott területre való hajtása vagy bármi más olyan esemény fordul elő, melynek továbbterjedését meg lehet akadályozni, a csendőr kötelessége a kár terjedésének végetvetni és ehhez nemcsak a legközelebbi mezei örök vagy bárminemű mező- vagy erdőrendészeti alkalmazottak segítségét, ha ilyenek a helyszínen található volnának, igénybevenni, hanem további károk megakadályozására magukat a kár okozóit is fel kell használnia.

73. A csendőrnek kötelessége, a körülmények sürgőssége szerint, a felfedezett vétségekről és kihágásokról a megfelelő jegyzőkönyvet felvenni és azt ha a tettes elfogatott, vele együtt az illetékes hatóságnak átadni, ha pedig ez nem történt meg, a cselekmény elkövetéséről egyszerűen jelentést tenni.

74. és 75. Összegyűjtendő minden tárgy, eszköz vagy a bűncselekményre vonatkozó bizonyíték és az igazságügyi hatóságnak átadandó.

76. Mindenféle eltévedt jószág a csendőrség által összegyűjtendő és a kellő óvatossági rendszabályok betartása mellett átadandó, illetve ha holt tárgyakról van szó, elraktározandó, mihez, ha szükséges, a csendőrség nemcsak a mezei örök, hanem a közelben lakó földművesek közreműködését is igénybeveheti.

77. Bárminemű okból letartóztatott egyének és a büntetendőnek látszó cselekményre vonatkozó bizonyítékok az illetékes hatóságnak adandók át.

78. A mezőrendészeti szolgálatban álló csendőr az elkövetett bűncselekményekről felveendő jegyzőkönyveiben a következő körülményekre terjedjen ki:

a) az elkövetett bűncselekmény napja, órája, helye és véghezvitelének módja;

b) a vélt tettes és társainak kereszt- és vezeték-

neve és lakóhelye, amennyiben ezen adatok ismeretesek;

c) azon egyén, akinek biztonsága vagy vagyona ellen a cselekmény elkövetett, valamint az esetleges tanúk kereszt- és vezetékneve és lakóhelye;

d) azon tárgyak megnevezése, melyek ellen a cselekmény elkövetett;

e) mindazon jelek, nyomok és körülmények, melyek a cselekmény elkövetését bizonyítják vagy annak felderítésére alkalmasnak látszanak.

79. A csendőrnek a fenti pontban körülírt szolgálata alkalmával jelentést kell tennie;

a) minden, a személy- és vagyonsbiztonság ellen irányuló cselekményről,

b) minden oly cselekményről, mely ha nem is okozott kárt, a tulajdonos jogait érintette, akár azáltal, hogy annak területére behatoltak, akár, hogy az ő tulajdonát képező dolgokkal rendelkeztek az ő beleegyezése nélkül;

c) a büntetőtörvénykönyv, a mezőrendészeti szabályzat, a vadászati és halászati, továbbá az erdőrendészeti és az állami, tartományi és községi utakon a közlekedést szabályozó rendeletek mindennemű áthágásáról.

80. A csendőrség köteles az illetékes hatóság tudomására hozni:

a) mindent, ami elkövetett bűntények felderítésére alkalmas s melyek nyomait vagy bizonyítékait a csendőr szolgálata alatt felfedezte;

b) minden, az állatoknál mutatkozó ragályos betegséget, amelyről a tulajdonost és a környékbeli tulajdonosokat értesítenie és a fertőzött nyájak vagy kondák azonnali elszigeteléséről gondoskodnia kell;

c) sáskarajok közeledését vagy megjelenését, melyeknél az is felderítendő, hogy a sáskaraj melyik helyen rakja petéit;

d) épületekben, gabonában és erdőben keletkezett tüzeket;

e) általában minden olyan cselekményt, mely a hatósági közbelépést szükségessé teszi.

81. A csendőrség köteles védelmébe venni és a körülményekhez képest segítséget nyújtani az érintett tulajdonosoknak és gyarmatosoknak és általában az egész földművelő lakosságnak.

82. A földbirtokosok, ha annak szükségét látják, birtokuk, gabona- és gyümölcstermésük őrzésére külön mezőőröket alkalmazhatnak. Ezek úgy tekintetnek, mint közönséges cselédek s a csendőrségnek kötelessége ezeket azon segítségben és védelemben részesíteni, melyben az intézmény rendeltetése értelmében az egész földművelő lakosságot különben is részesíteni köteles. Ezek az alkalmilag szerződöttetett esőzők semmiféle oly ismertetőjelet nem használhatnak, melyek alkalmasak arra, hogy őket a felesküdt mezőőrökkel vagy bármi más hivatalos közzel összetévezzék.

83. A földbirtokosok, bérlők és telepések, ha szükségesnek tartják, felesküdt mezőőröket is alkalmazhatnak.

84. A mezőőri szolgálatra való alkalmaztatás feltételei a következők:

a) a mezőőr bemutatandó azon helység polgármesterének, melynek határában az őrzendő terület fekszik;

b) az alkalmazandó mezőőr jó híréhez kétség ne férjen; alkalmazása különben is csak akkor lehetséges, ha bünvádi eljárás alatt nem állott vagy ha állott is, az ítélet felmentő volt;

c) az alkalmazandó mezőőr nem lett hasonló községi vagy magánalkalmazásból a következő okok miatt elbocsátva: köteles jelentés megtételének elmulasztása, hamis feljelentés, elhamarkodott jelentéstétel, ajándékok és kedvezmények elfogadása, pénzbüntetések önkényes kiszabása, tiszteletlenség és engedtlenség a fellebbvalók iránt, a rábízott tulajdon köteles védelmének el nem látása s minden más olyan cselekmény vagy mulasztás, mely az illető erkölcsiségét rossz világításba helyezi;

d) a kinevezés megejtése előtt a polgármesternek meg kell kapnia azon plébános véleményét, akinek az egyházközségéhez a jelölt tartozik, továbbá azon csendőr zászlóaljparancsnokának a véleményét, akinek a körzetéhez az őrzendő javak tartoznak. Mindezen

vélemények a kinevezésre vonatkozó iratokhoz csatolandók;

c) a kinevezett mezőőr a község titkárnak jelenlétében a polgármester kezébe esküt tenni tartozik arra vonatkozólag, hogy kötelességét híven fogja teljesíteni;

f) szükséges kellek továbbá, hogy a polgármester egy okmányt állítson ki, mely nemcsak az eskü letételét bizonyítja, hanem az egyén keresztnévét, állampolgárságát, lakóhelyét, korát és személyleírását is tartalmazza. Ezen okmány egy másolata a csendőrségnek adandó át. Sem a földtulajdonosoknak, sem pedig a felesküdt mezőőröknek a nevezett okmányok kiállításáért és elküldéséért ellenérték felszámítani nem szabad.

85. Ha a mezőőrjelöltek az előbbi pontban megnevezett kellek valamelyikét nélkülözik, a polgármester a kinevezést mellőzi s ezen elhatározását két hónapon belül közzéteszi. A kinevezéseket pedig, amennyiben azok ellen semmiféle nehézség nem merül fel, egy hónapon belül megejteni köteles.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Egy gyilkosság kiderítése.

(A Csendőrségi Lapok pályázatán első díjat nyert nyomozás.)

A nyomozást vezette: **NOVÁK ISTVÁN** tiszthelyettes, szentgotthárdi szakasparancsnok.

A magyar, osztrák és jugoszláv határok esücskében fekvő felsőszölnöki őrsparancsnokságnál 1921 szeptember 28-án 9 órakor Radasics Károly felsőszölnöki lakos bejelentette, hogy aznap reggel 7 órakor, amint Felsőszölnökről Gyanafalvára akart menni, az erdőben, egy erdei út mellett agyonlőve találta Borovnyák János 30 éves felsőszölnöki koresmárost.

Roszkopf Ferenc tiszthelyettes, felsőszölnöki őrsparancsnok Schey János csendőrrel azonnal felszerelt és a Radasics által megjelölt helyre sietett, ahol az általuk is személyesen ismert Borovnyák Jánost tényleg agyonlőve találták.

A hulla az erdei út mellett, az annak közvetlen közelében és azzal párhuzamosan haladó gyalogösvényen hanyatt feküdt, fején három lött sebbel. Mellette feküdt a kalapja, amely egy helyütt szintén át volt löve, sőt a lövéstől meg is gyulladt, ami amellet bizonyított, hogy a lövés közvetlen közelből történt. A hulla lábánál, attól körülbelül egy lépésnyi távolságban egy papírfonálból készült kézitáska feküdt, benne egy üveg vörösbor, egy kis üveg savanyuvíz, egy kis üveg gyógyszer és tíz tábla zselatin. A helyzetből ítélve az volt a feltevés, hogy az elhalt ezeket Gyanafalván vásárolta és onnan hozta magával.

A szükséges intézkedések megtétele után a járőr az elhalt lakására ment, hogy annak neijénél előzmények után érdeklődjék. A sértett neje ágyban feküdt, vérhasban és olyan rosszul volt, hogy a körülállók minden pillanatban a halálát várták. Így a járőr természetesen nem sokat tudott megállapítani, mindössze annyit, hogy a sértett az előző napon, szeptember 27-én 1/15 órakor távozott el hazulról azzal, hogy Gyanafalvára (jugoszláv megszállott terület) megy.

Roszkopf tiszthelyettes őrsparancsnok megtette az előírt jelentéseket s az esetet többek között a szentgotthárdi járásparancsnokságnak is bejelentette, ahonnan Novák István tiszthelyettes, akkori járásparancsnok-helyettes a nyomozás irányítása végett még aznap kiszállott Felsőszölnökre.

Éppen abban az időben voltak a nyugatmagyarországi felkelőharcok és mert a sértettet éppen az úgynevezett B) zóna mentén találták, Novák tiszthelyettesnek az volt az első feltevése, hogy Borovnyákot talán felkelők lötték agyon azért, mert kémnek nézték. Tárogatta ezt a feltevést az a körülmény is, hogy Borovnyák késő este indult el Gyanafalváról és minden valószínűség szerint éjjel érkezett arra a helyre, ahol meg-

gyilkolták, már pedig olyan nyugtalan viszonyok között éjjel tényleg legjobb mindenkinek otthon tartózkodnia. Két napig nyomozott a járőr ezen a nyomon, amely végre is teljesen helytelennek bizonyult, amennyiben kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy Borovnyákot nem felkelők lötték agyon. A tettest tehát másutt kellett keresni.

A járőrnek még kiinduló pontja sem volt. Az egyedüli, aki adatokat szolgáltatathatott volna, a sértett neje, halálos beteg volt s így nem lehetett kikérdezés alá vonni. Nem maradt tehát más hátra, mint a bűncselekmény közelebbi és távolabbi környékének átvizsgálása, illetve ezen a területen ha nem is közvetlen, de legalább közvetett tanúk szerzése. Novák tiszthelyettes az összpontosított 10 főnyi legénységet járőrökbe osztva szétvezényelte a környékbéli községek területére azzal a feladattal, hogy a bűncselekményre vonatkozólag híreket szerezzenek.

A harmadik napon Novák tiszthelyettes megtudta Platzer Alajos farkasdifalvai erdőőrrel, hogy a gyilkosságot megelőző napon 16—17 óra tájban két ismeretlen fiatalembert látott Vashegy felől jönni, akik abba az irányba siettek, ahol a gyilkosság történt. Ez ugyan kevés adat volt ahhoz, hogy ennek alapján a nyomozást megindítsák, de elég volt kiindulópontnak — jobb hiányában — és Novák tiszthelyettes erre fel is használta. Hogy a kérdéses fiatalemberek hova mentek, azt nehéz lett volna megállapítani, de hogy honnan jöttek, az bizonyos volt, mert az az út, amelyen az erdőőr őket látta, Vashegyről vezetett arrafelé. Ezért a járőr azonnal Vashegyre sietett s természetesen első dolga volt a koresmárost felkeresni, aki rendszerint minden idegenről tudni szokott, aki a községben megfordul.

Tényleg, az egyik koresmában Klettner Mihály koresmáros közölte Novák tiszthelyettesnek, hogy a két fiatalembert ő is látta, Rábaór felől jöttek, sőt a koresmájába is betértek. A fiatalemberek egyike azt kérdezte tőle, hogy tud-e vendül vagy magyarul? Ő azt felelte, hogy egyik nyelvet sem beszél, de a szolgálja, Sommer Ferenc tud vendül. Előhívatta a szolgáját, akitől a fiatalemberek azt kérdezték, hogy hol van az az erdei út, amely Felsőszölnökről Farkasdifalva felé vezet? Sommer Ferenc elkísérte őket egy darabig és egy dombról megmutatta nekik a kért erdei utat. A fiatalembereket sem Klettner, sem Sommer Ferenc nem ismerték.

A járőr tehát tovább folytatta a nyomozást a környéken, ahol feltevése szerint a két fiatalembert megfordulhatott. A rábaóri hegyháznaknál megint találtak egy koresmárost, aki a két fiatalembert látta. Hemler Mihály koresmáros közölte a járőrrel, hogy szeptember 27-én, tehát a gyilkosság felfedezését megelőző napon, két fiatalembert tért be a koresmájába s enni és innivalót kértek. Körülbelül reggel 9 órától 1/15 óráig tartózkodtak a koresmában s állandóan vendül beszéltek. A koresmáros egyiket sem ismerte, csak úgy melleleg jegyezte meg a járőrnek, hogy az egyiket mintha már látta volna valahol jugoszláv megszállott területen. Nem állította biztosan, de — mondta — neki úgy rémlik, hogy az egyik fiatalembert nagyon hasonlított Fartek József magasfoki (jugoszláv megszállott terület) munkavállalkozó helyetteséhez, akit azonban ő névszerint nem ismert.

A járőr megállapította, hogy Fartek József a meggyilkolt koresmáros neijének édesatyja, vagyis a sértettnek apósa. Ámbár az ő személye egyáltalában szóba sem került és egyelőre alap sem volt a gyanúsításra, a járőr mégis összefüggést vélte találni a Fartek József helyettesének tetsző fiatalembert és a Borovnyák-család között. Mielőtt azonban ebben a határozott irányban puhatóltak volna, szükséges volt megállapítani a sértett családi körülményeit.

A járőr megállapította, hogy a sértett neijével együtt meglehetősen anyagi körülmények között élt, köztük azonban elég gyakori volt a viszálykodás, aminek pontos indokát nem lehetett ugyan tudni, csak sejteni lehetett, hogy a vagyoni kérdések körül forog. Megállapította a járőr, hogy Borovnyák 1919 szeptember hó 29-én kötött házasságot neijével. A házasság után a felsőszölnöki koresmát vették át, amely azonban a sértett apósának volt a tulajdona. Később a koresma-

épületet az após a leánya nevére iratta, a korcsmát pedig Borovnyáknak adta át. Körülbelül ugyanebben az időtájtban az új házaspár megjelent a felsőszőlőki körjegyző előtt és olyan értelmű végrendeletet készítettek, hogy ha kettejük közül valamelyikük utód nélkül elhal, az egész vagyont az életbenmaradandó házastársát illeti meg.

Mindössze ez volt az, amit a járőr meg tudott állapítani, de ezzel még mindig nem volt megoldva a kérdés, hogy kinek állhatott érdekében a sértett meggyilkolása, mikor annak neje is — aki pedig örököse lett volna — halálos ágyán feküdt.

A Hemler Mihály korcsmárostól kapott személyleírás alapján a járőr puhatolni kezdett abban az irányban, hogy Fartek Józsefnek hogy hívják a helyettesét. Dacára annak, hogy az illető jugoszláv megszállott területen lakott, az őrsnek természetesen megvolt oda is a maga összeköttetése s így hamarosan meg lehetett állapítani, hogy az illető Seruga Mihály radófi (jugoszláv megszállott terület) lakos, akinek a bizalmi egyén útján beszerzett személyleírása tökéletesen egyezett ama bizonyos két fiatalember egyikének személyleírásával. Ugyanez a bizalmi egyén megtudta azt is, hogy Seruga Mihály szeptember 26-án Szentgotthárdon az országos vásáron együtt volt egy Rogán Mária nevű leánnyal, akiről viszont az őrs tudta, hogy azelőtt Borovnyáknál szolgált.

A másik fiatalember nevét egyelőre nem lehetett megállapítani. Nagyon megnehezítette a nyomozást, hogy a szereplők — a sértett özvegyének kivételével — mind jugoszláv megszállott területen laktak, a jugoszláv csendőrség pedig nem igen járt kezére a magyar csendőrségnek. Borovnyáknét nem lett volna célszerű őrizetbe venni, egyrészt, mert nem volt semmi bizonyíték ellene, másrészt pedig azért, mert a jugoszláv megszállott területen lakó cinkostársai elfogatásáról tudomást szereznek, minden bizonnyal eltüntetik az összes bűnjeleket vagy legalább is soha többet nem jönnek át a határon.

Novák tiszthelyettes tehát úgy tett, mintha a nyomozást eredmény nélkül befejezte volna. Gondoskodott róla, hogy Borovnyákné szem előtt maradjon, de az egész nyomozást úgy irányította, hogy az özvegynek sejtelve sem volt az ellene felmerült gyanúról, annál kevésbé sejtették azt természetesen a jugoszláv megszállott területen lakó gyanúsítottak. A cél ugyanis az volt, hogy a járőr eselhez folyamodik, valamilyen ürüggyel átesalja a határon Fartekékét s amikor átjöttek, elfogja őket.

Egy bizalmas emberüket átküldötték Jugoszláv területre a Fartek-családhoz azzal az üzenettel, hogy még aznap éjjel jöjjenek át Felsőszőlőkre, mert a leányuk állapota rosszabbra fordult és beszélni szeretne velük, de kéri, hogy hozzák magukkal Rogán Mária is. Az üzenetre még azon éjjel átjött Fartek József, a felesége és Rogán Mária, akiket a lesben levő járőr azonnal elfogott.

Ugyancsak elfogták a sértett özvegyét, Borovnyáknét is, akiről hamarosan kiderült, hogy nem is volt olyan nagyon halálán, mint azt tetette. Mindenesetre érdekében állott, hogy magát minél betegbbnek és tehetetlenebbnek tüntesse fel.

Az összes elfogottak természetesen konokul tagadtak. Novák tiszthelyettes helyes érzéssel Rogán Mária-ban fedezte fel azt a gyanúsítottat, akit a legkönnyebben gondolt beismerésre bírni s ezért a kikérdezés egész súlyát a leány felé irányította. Tudta bizonyosan, hogy a leánynak mindenről tudomása van s azt is tudta, hogy egy fiatal leánynak sokkal a könnyebb a lelkére beszélni, mint egy mindenre elszánt vémasszonynak vagy pedig egy bajbajutott özvegynek, aki bizonyára már előre betanulta a védekezését.

Novák tiszthelyettes olyan ügyesen intézte a kérdéseket a leányhoz, hogy az aránylag nem is hosszú kikérdezés után teljesen megtört és sírva vallotta be, hogy a gyilkosságról tudomása van. És előadta a következőket:

Borovnyák János és neje — amint az a járőr előtt már ismeretes is volt — végrendeletet készítettek azzal a rendelkezéssel, hogy abban az esetben, ha valamelyikük előbb halna meg gyermektelenül, a vagyont az életbenmaradó házastársra szálljon át. Egy darabig békességben is éltek, de egy idő múlva Borovnyákné

betegeskedni kezdett és egyáltalában nem volt kilátása arra, hogy gyermeke szülessen. Édesanyja — a sértett anyósa — aggódni kezdett, hogy az ő leánya előbb fog meghalni, mint Borovnyák és ebben az esetben a korcsmaépület és némi kis ingatlan is a vejére fog maradni. Hogy ez meg ne történhessék, megfogamzott benne a gondolat, hogy a vejét el kellene tenni láb alól. Ezt közölte a leányával és Rogán Máriaival is, akik elvileg nem ellenzték a tervet, csak azt nem tudták, hogy kivel kellene a gyilkosságot végrehajtani. Először egy Láng József nevű magosfai lakosra gondoltak, de annak nem is szólottak, mert Fartekné — mindenesetre furcsa logikával — kijelentette, hogy az aligha fogja vállalni a dolgot, mert római katolikus. Tovább keresve ismerőseik között, végre egy Seruga Mihály nevű fiatalember személyében állapodtak meg és Rogán Máriaát bízták meg azzal, hogy Serugával a dolgot beszélje meg és amennyiben az vállalkozik a gyilkosság végrehajtására, ígérjen neki érte 20.000 koronát.

Seruga Mihály annak idején a Nemesbóti község területén levő nemesbóti majorban aratott. Rogán Mária is ott vállalt aratási munkát, hogy a Seruga közelébe kerüljön. Csakhamar közelebbi, sőt egészen közeli barátságot kötött Serugával, akinek végre előhozakodott a tervvel. Seruga nem vállalta a gyilkosságot, de megígérte, hogy majd szerez valakit, aki vállalkozni fog rá. Ez 1921 augusztus 10-én történt.

1921 szeptember hó elején Seruga beállított Fartekékhez azzal, hogy a gyilkosságot mégis csak ő fogja végrehajtani. A sértett anyósa azonnal átküldötte Rogán Máriaát a leányáért Felsőszőlőkre azzal az üzenettel, hogy a részletek megbeszélése végett jöjjön azonnal az úgynevezett „keresztjáró erdő“-be. Borovnyákné el is ment és itt megbeszéltek az egész tervet a következőképpen:

Szeptember 26-án, a Szentgotthárdon tartandó országos vásárra el fognak menni Seruga, az ismeretlen, akit segítségül fel fog kérni és Rogán Mária. A vásárról másnap — hogy magukat gyanússá ne tegyék — vissza fognak menni a megszállott területen levő Gyanafalvára, onnan azonban 27-én visszatérnek és az erdei út mellett lesben állanak. A meggyilkolt feleségének meghagyták, hogy szeptember 27-én tetesse magát nagyon betegnek és kérje meg a férjét, hogy menjen át Gyanafalvára a gyógyszerháza és hozzon neki orvosságot. Seruga és társa azután meglesik és mikor visszafelé jön, agyonlövik. A gyilkosság végrehajtásához szükséges két pisztolyt a töltevényekkel együtt a sértett anyósa szerezte és adta át Serugának. Jellemző, hogy mikor Seruga az anyóstól pisztolyokat kért a gyilkosság végrehajtására, az asszony azt mondotta, hogy pisztolyt nehezen tudna szerezni, ellenben kézi-gránátot hamarabb s rá akarta beszélni Serugát, hogy a vejét kézi-gránáttal robbantsa fel, amit azonban az nem vállalt, mert a kézi-gránát nem azonnal robban fel és attól félt, hogy a sértettnek ideje lesz elszaladni vagy védekezni. Ugyancsak a sértett anyósa Seruga Mihálynak 2000 szerb dinár és 4000 magyar korona „előleget“ küldött a gyilkosság végrehajtására.

Másnap azután Seruga Mihály társával együtt (utólag megállapítást nyert, hogy az illető Baecies Imre urszéki illetőségű csavargó volt) átjöttek magyar területre és a cselekményt végrehajtották.

Seruga Mihályt és Baecies Imrét nem sikerült elfogni, mert jugoszláv területen laktak. Az elfogott vádlottakat a szombathelyi királyi törvényszék az 1922 június 26-án megtartott főtárgyaláson gyilkosságra való felbujtás miatt fejenként 15 évi fegyházra és 10 évi hivatalvesztésre ítélte. Ezt az ítéletet úgy a győri kir. ítélőtábla, mint a kir. Kuria is helybenhagyta s így az jogerőssé vált.

A nyomozás 1921. évi szeptember hó 28-tól október hó 11-ig, tehát 14 napig tartott egyfolytában. A nyomozásban résztvettek közül Novák István tiszthelyettes csendőr felügyelői dícsérő okirattal, Roszkopf Ferenc, Molnár Ferenc és Garamvölgyi Ferenc tiszthelyettesek, továbbá Jári József törzsőrmester és Porpácz Gyula csendőr kerületi dícsérő okirattal lettek ellátva, míg Kránitz Bódog törzsőrmester, Sebey János őrmester, Molnár Károly, Valluk János és Molnár József csendőrök kerületi nyilvános megdícsérésben részesültek.

CSENDŐR LEKSZIKON

36. **Kérdés.** *Az aggyastyán sértett háza előtt megáll a tettes s a sértettnek a kapuban álló felesége előtt ökölbeszorított kezét fenyegetőleg felemelve, kiáltja: „Elbánok veletek, rongyosak, addig nem nyugszom, míg a véretekéből nem iszom!” Megállapítja-e ez a magatartás a veszélyes fenyegetés tényálladékát?*

Válasz. Igen. A fenyegetés körülményeit tekintve, kétségkívül olyan, hogy a fenyegetettben alapos féltelém felkeltésére alkalmas. A Kbtk. 41. §-ának első bekezdésébe ütköző közszend ellen való kihágás tényelemei tehát a tettes cselekményében fellelhetők.

37. **Kérdés.** *A csendőrör s nőtlen tagjai által fenntartott közigazdálkodás keretében felfogadott őrsfőzőnő a beszerzett készletet meglopja. Ki a sértett? Ki jogosult a magánindítvány megtételére avagy hivatalból folyamatba lehet-e tenni az eljárást?*

Válasz. Minthogy az őrs nőtlen tagjai által fenntartott közigazdálkodás nem alapszik hivatalos szervezeten s nem tartozik az őrs szolgálati ténykedéséhez, nyilvánvaló, hogy az az őrs tagjainak magánjogi természetű vállalkozása. Mítsem változtat ezen az az egyébként természetes tény, hogy erről a magánjogi természetű vállalkozásról a felettes parancsnokságoknak hivatalos tudomása van s arra bizonyos fokú ellenőrzést, irányítást gyakorolhatnak. Minthogy a közigazdálkodásban résztvevők az „egyesület” fogalma alá nem tartoznak, mert egyesületi szervezetük és jóváhagyott alapszabályuk nincsen, a közigazdálkodás, mint ilyen nem jogi személy. Magánjogi tekintetben az u. n. „alkalmi egyesülés” példája, gazdasági célból. Azt, hogy ki jogosult az alkalmi egyesülés egyetemét harmadik személyekkel szemben képviselni, vagy ki jogosult az ügyvitelt intézni, az alkalmi egyesülés létrejöttkor kötött u. n. társasági szerződés szokta szabályozni. Ha ilyen nincs, elvileg az ügyvitelre a tagok összessége van jogosítva s harmadik személyekkel szemben is együttesen kell fellépnie az alkalmi egyesülésnek, minthogy — ismételjük — az egyesülésnek tagoktól különvált jogalanyisága (jogi személyisége, mint pl. egy a cégjegyzékbe bevezetett részvénytársaságnak) nincsen.

Minthogy a fentiek szerint az őrsfőzőnő lopása a Btk. 336. §-ának 7. pontja szerint minősülő szolgálati lopás, a magánindítványt a közigazdálkodás összes tagjainak kell megtennie. A magánjog itt irányadó szabályai szerint azonban szükség esetén bármelyik része önállóan is jogosítva van a közigazdálkodás közös vagyonának és érdekeinek megóvása és fenntartása érdekében a kívánatos intézkedések megtételére.

38. **Kérdés.** *Olmosbotnak birtoklása önmagában véve tiltott vagy büntetendő cselekmény-e?*

Válasz. Az ilyenmű védő és támadó eszköznek pusztán birtoklása sem nem tiltott, sem nem büntetendő cselekmény. Lehetséges azonban, hogy a helyi hatóság a közrend hatásosab védelme érdekében az ilyen eszközök hordását bizonyos alkalmakkor és bizonyos helyeken megtiltja. Az ily tilalom ellen vétők a Kbtk. 78. §-ába ütköző közrend ellen irányuló kihágás miatt vonhatók felelősségre.

39. **Kérdés.** *Mi a fennálló jogi helyzet a fogadói, vendéglői és kávéipari üzletek zárójára tekintetében?*

Válasz. A vendéglők, kocsmák, kávéházak és kávéházak nyitásának és zárásának, továbbá a zenélésnek idejét szabályrendelet állapítja meg. Maguknak ezeknek az iparoknak gyakorlását is a törvényhatóságok és rendezett tanácsú városok szabályrendeletben szokták szabályozni. Az üzleti zárójarról szóló 1913:XXXVI. t.-c. és az ezt kiegészítő 1921:XXXVII. t.-c. a vonatkozó miniszteri rendeletekkel együtt a nyílt árusító üzletek (boltok) zárójárát szabályozza.

A vendéglői és kocsmái záróra kérdésében tehát tájékoztatás végett a helyi hatósághoz kell fordulni, mert ebben a kérdésben annak rendelkezése irányadó. Ezek az üzletek különben is állandó rendőrhatalom ellenőrzés alatt állanak.

40. **Kérdés.** *Ajánlható és tanulságos olvasmány-e az u. n. detektívregény?*

Válasz. A detektívregény célja az, hogy mentől

izgatóbb, rémesebb és borzalmasabb helyzetek leírásával keltse fel az érdeklődést és kíváncsiságot. Maga az a cél igen vitássá teszi a detektív-regény irodalmi értékét. Minden költői és irodalmi műnek a szépet, a nemest, a magasított és a tiszta erkölcsöt kell szolgálnia. Ebből a szempontból a forgalomban levő detektívregények épen nem haladják meg az u. n. ponyvairodalom színvonalát.

Sokan felvetették azonban azt a kérdést, hogy a nyomozással, a bűncselekmények üldözésével hivatásból foglalkozó egyének számára nem rejtenek-e magukban ezek a detektívregények esetleg tanulságokat? Erre a kérdésre is nemmel kell válaszolnunk, mert ezeknek a regényeknek alapja nem az életből vett történet s nem valóban lejátszódott nyomozás, ami mások tapasztalatainak értékesítése szempontjából nyújtana az olvasónak tanulásra alkalmat, hanem költött dolgokkal, az elképzelés szüleményeivel állunk itt szemben akkor is, amikor egy nyomozó detektív munkáját aprólékos részletességgel az író leírja. Játszi könnyedséggel old meg a képzeletbeli detektív nehéz helyzeteket, mert az író szabadon igazolja a „nagyesszű detektívnek” az olvasó előtt eleinte önkényesnek látszó következtetéseit.

A detektívregényeknek tehát tudományos értékük nincsen, mert hiszen nem is akarnak adni rendszeres tudományos ismereteket, hanem csak szórakoztatni akarnak s a bennük néha előforduló tudományos fejtegetések is inkább tudakosságok, mert nem komoly ismeretterjesztésből, hanem csak azért kerülnek a regénybe, mert az íróknak valami merész állítását akarják igazolni.

A jó nyomozó tehát sohasem fog detektívregényekből nyomozást tanulni.

AZ ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ KÖZLEMÉNYEI

Műsoros estély. Az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület nyelviskolája 1927. évi április hó 2-án este 19 órakor a Tiszti Kaszinó nagy dísztermében műsoros estélyt rendez. Előadásra kerül: 1. *Mejő Vilmos tréfája* 1 felvonásban: „Im dritten Stock”. 2. *Wilde Oscar: „Lady Windermere's fan”* társadalmi dráma első felvonásának egy jelenete. 3. *Rovetta Giacomo: „Scellerata”,* bohózat egy felvonásban. 4. *Rostand Ede: „L'Aiglon”* (Sasfiók) szomorújátékának III. felvonása. Belépőjegy műsorral együtt 1 pengő 20 fillér. Számozott helyek. Jegyek a nyelvtanfolyam igazgatóságánál (Váci-utca 38., II. em. 92.) naponta délután 16 órától 19 óráig válthatók.

Az Országos Tiszti Kaszinó gyermeknyaraltatása. Az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesületnek sikerült szükséglet szenvedő tagjainak elgyengült gyermekei részére a „Zsófia Országos Gyermekszanatórium Egyesület” *balatonszabadi* üdülőtelepén hat teljesen ingyenes helyet biztosítani és pedig a júliusi csoportban három leány, az augusztusi csoportban három fiúgyermek részére. (Életkoruk 4 és 13 év között váltakozhat.) Ezen helyekre csakis azon „rendes” kaszinótagok pályázhatnak, kik már *legalább* is két éve tagjai az Országos Tiszti Kaszinónak s mint ilyenek tagdíjaikat mindenkor pontosan befizették és súlyos anyagi körülményeik folytán valóban rászorulóknak ezen segítségre. A kérvényeknek — melyek legkésőbb május hó 1-ig az OTTKE elnökségének benyújtandók — a következőket kell tartalmazniok: Név, rendfokozat, beosztás- vagy állománycsoport, tagsági igazolványának száma, mióta tagja az egyesületnek, gyermekeinek száma és kora, valamint súlyos anyagi helyzetének megindoklása. A beutalandó gyermek balatoni fürdőzésre való alkalmasságát, valamint annak bizonyítását, hogy a gyermek fertőző betegségben nem szenved, orvos fogja megállapítani. A gyermeknek erős cipőt, két ruhát, váltásra elegendő fehérneműt, kabátot kell magával vinnie, mindegyikben nevének bejegyzésével. Ivópohár, fésű és szappan is hozandó. Az utazás költségei a szülőket terheli. Esetleges bővebb felvilágosítást — délelőtti hivatalos óráiban — az Országos Tiszti Kaszinó elnöksége ad.

SPORT

Vívóink sikeres szereplése.

A Magyar Vívószövetség március 6-án tör-csapatbajnoki versenyt rendezett. Első a MAC, második a Tiszti Vívó Club lett, amelynek csapatában *Kontra Kálmán* és *Borovszky Jenő* esendőr főhadnagyok is az eredményesen küzdők közé tartoztak. — *Kontra Kálmán* főhadnagy március 13-án is indult a hősök emlékversenyén s az ország legjobb törvívóinak sorában a negyedik helyezést érte el. — Meg kell arról is emlékeznünk, hogy a Magyar Vívószövetség március 8-án megtartott tisztújító gyűlésén *Kontra Kálmán* főhadnagyot a Szövetség jegyzőjévé választották, ami a vívás terén elért kiváló eredményeinek következménye s nemcsak az egyénnek, hanem a testületnek is dízére válik.

Válogató mezei futó- és birkozóverseny. A m. kir. pécsi IV. számú esendőr kerületi parancsnokság a kaposvári, csurgói, szekszárdi és pécsi esendőr osztályok között — tekintettel a 26—27-én tartandó országos esendőrségi versenyre — március hó 5-én Kaposvárott válogató mezei futó- és birkozóversenyt tartott. A versenyen résztvettek a kaposvári, csurgói, szekszárdi és pécsi esendőr osztály csapatai, továbbá a m. kir. 7. honvéd gyalogezred I. és III. zlj. mezei futócsapata is. A verseny eredménye a következő: Csapatversenyben első a kaposvári osztály csapata 18 ponttal, második a szekszárdi osztály csapata 53 ponttal, harmadik a pécsi osztály csapata 67 ponttal. Csapaton belül egyéni verseny is volt, s így egyéni versenyben 52 induló közül első *Balogh János II.* esendőr (kaposvári osztály), második *Kiss Sándor* próbaesendőr (kaposvári osztály) és harmadik *Németh János VII.* esendőr (kaposvári osztály). Altisztek közül első *Kovács Elek* őrmester (kaposvári osztály). Tiszti versenyben 4 induló közül első *Juraszék Ferenc* főhadnagy (szekszárdi osztály). — Birkozóverseny eredménye: Nehézsúlyban első *Koronkai József* esendőr (szekszárdi osztály), középsúlyban első *Krapfel János* próbaesendőr (kaposvári osztály), könnyűsúlyban első *Fejős István* esendőr (csurgói osztály). Mindhárom súlyban első *Koronkai József* esendőr, aki a pécsi esendőrkerület legjobb birkozója címet nyerte. Az első helyezettek bronzérmeket kaptak.

HIREK

Dicséreték. A m. kir. pécsi IV. sz. esendőr kerület parancsnoka a m. kir. miskolci VII. számú esendőr kerületi parancsnokság állományába tartozó és a kaposvári esendőr iskolaparancsnoksághoz ujonckiképzésre vezényelt *Mara György* próbaesendőrt, mert a pécsi honvéd és közrendészeti kórházban két súlyos betegen fekvő tiszti feljebbvalóját önfeláldozóan és fáradhatatlanul ápolta, annak dacára, hogy maga is beteg volt, miáltal a feljebbvalók iránti tiszteletnek és ragaszkodásának igen kiváló tanújelét adta, nyilvánosan megdicsérte.

Dr. Miskolczi Ágost kir. ügyész táblabírói kinevezése. A kormányzó úr főfelméltósága dr. *Miskolczi Ágost* budapesti kir. ügyészt táblabíróvá nevezte ki. Dr. *Miskolczi Ágost* lapunk állandó munkatársa, akinek szakszerű útbaigazításait és tanácsait olvasóink „Csendőr Lexikon“ rovatunkban öröklődéssel és tanulsággal olvassák. Kinevezéséhez őszinte örömmel gratulálunk.

Bajtársi összejevetel. A Budapesten állomásozó esendőr tisztikar március 13-án este a esendőrlaktanyában bajtársi összejevetelt rendezett. A megjelentek igen kellemes hangulatban töltötték együtt az estét, miközben a fiatalság örök szórakoztatója: a tánc tette még hangulatosabbá és elevenebbé az együtt töltött órákat.

Csendőrtisztí bál Székesfehérvárt. A székesfehérvári esendőrkerület altiszti kara február 26-án a Szent István teremben fényesen sikertelen táncmulatságot rendezett a esendőrségi internátus és a sportlapok javára. A táncmulatság úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben kiválóan sikerült, az internátus és a sportlapok javára fordított tiszta jövedelem meghaladta az 5000 pengőt.

A mulatság színhelye izlősen fel volt díszítve. Kilenc óra után egymásután érkeztek meg a katonai és polgári előkelőségek. Megjelent a székesfehérvári esendőrkerület parancs-

noka, *Lóza Jenő* esendőrezredes, a pécsi esendőrkerület parancsnoka, románjai *Czögler Gusztáv* ezredes; a vegyesdandár parancsnokságot *Marsik Jenő* ezredes vezérkari főnök és *Vásáry István* ezredes, a huszárosztályt *Sturm Dénes* őrnagy, míg a 3. gyalogezredet *Sipos Aba* őrnagy képviselték. Megjelent a tisztikar is nagy számban. Ott voltak továbbá *Havranek József* alispán, *Simon András* dr. nemzetgyűlési képviselő, *Jeszzenszky Antal* dr. főszolgabíró, *Szabady Andor* dr. th. főszolgabíró és *Szepessy Géza* dr. szolgabíró.

Amikor megérkezett a két védnök, *Marsik Jenő* és *Buday Andorné*, a rendezőség virágcsokorral kedveskedett nekik, majd a terembe vezették, miközben a katonazenekar, melyet *Schwarzkopf Artur* főkarmester vezényelt, nyitányt játszott. Nemsokkal ezután *Punczi János* cigányprimás zenekara rázendített a

„Már én többé zsandárkaplár nem leszek...“

kezdetű csárdásra, mire a táncot *Marsik Jenő*—*Kulesár Károly* tiszthelyettes, *Kulesár Károlyné*—*Marsik Jenő* ezredessel, *Buday Andorné*—*Nagy István* tiszthelyettes, *Kanisay Györgyné*—*Lóza Jenő* ezredessel, *Szabó Lajosné*—*Buday Andor* alezredessel, *Balázsovits Józsefné*—*Löcherer Andor* őrnaggyal, *Löcherer Andorné*—*Balázsovits Józseffel* megnyitották.

A helyi sajtó kivétel nélkül a legteljesebb elismerés hangján emlékezett meg a esendőrtisztí bálról.

„Szombatról vasárnapra virradó éjszaka zajlott le a Szent István teremben a székesfehérvári esendőrkerület altisztjeinek bálja — írja a *Fejérmegyei Hírlap* — és pedig olyan kitűnő hangulatban és olyan mintaszerűen megrendezve, melyhez hasonló bál már évek óta nem volt Székesfehérvárott s úgy külsőségeiben, mint az ott mindvégig uralkodó jó hangulatával méltó utóda volt a békeévek felejthetetlen esendőrbálgájainak. Már egész nap szokatlan élénkség uralkodott a városban. Egyre-másra érkeztek a esendőrbál vidéki résztvevői. A bál estjére a fáradhatatlan rendezők a Szent István terem előcsarnokát pompás drapériákkal s örökzöld galyakkal, pálmákkal, borostyánnal valóságos télkertté alakították. Az érkező vendégeket, kik már nyolc óra tájban hatalmas csoportokban önzöltek a Szent István terem felé, fess, keménytartású rendezőgárda fogadta a terem előcsarnokában s mintegy hatvan főnyi ünneplőbe öltözött esendőrtiszt sorfala között kísérték fel őket a terembe. A tánc ettől kezdve felváltva, a katonai és cigányzene hangjaira, a legvigább hangulatban a reggeli záróráig tartott. A százhusz tagú rendezőgárda a legnagyobb figyelemmel és körültekintéssel gondoskodott a vendégek szórakoztatásáról. A bál nemcsak erkölcsi, hanem anyagilag is kitűnően sikerült s hatalmas összegekkel gyarapítja a esendőrségi internátus és sportlapot. A bál méltán léphet a régi békebeli esendőrbálok nyomdokaiba s résztvevői körében az a kívánság alakult ki, hogy a bajtársi és testületi érzés ápolására a jövő években is rendezzék meg hasonló keretek között ezt a bált.“

A *Székesfehérvári Friss Újság* a következőket írta:

„Szombaton este egy olyan impozáns táncestély folyt le a székesfehérvári esendőrkerület altisztjeinek rendezésben a Szent István teremben, amely a háborút megelőző békeidők óta nem volt Székesfehérvárott. Már a mulatságot megelőző délután az utca forgalmas képe jelezte, hogy valami nem mindennapi esemény lesz városunkban. Győr, Esztergom, Hont, Moson és Fejér vármegyéből érkeztek tömegesen a esendőrtisztek és családtagjaik, hogy a békeidők emlékeit felelevenítve, egy kedélyes farsangi táncestélyen részt vegyenek. Nem találunk elég dicsérő szót a esendőrtisztí bál megrendezésének méltatására. Meglátszott, hogy katonai pontossággal, körültekintéssel és figyelemmel fáradozott a százhusz tagú rendezőség, amely el is érte célját. Olyan produkált, ami az estély résztvevőinek sokáig emlékében fog élni. A esendőrtisztí bál minden tekintetben az idej fehérvári farsang legjobban sikerült estélyeihez csatlakozott és példát nyújtott ahhoz, hogy miképpen lehet egy igazi, magyaros hangulatú, kedélyes bált rendezni, amelyen minden hölgy táncolt, mert a figyelmes rendezőség tagjai szinte katonás pontossággal és gyorsasággal termettek azok előtt, kik egy pillanatra is leültek.“

A *Fejérmegyei Napló*-ban a következőket olvassuk:

„A esendőrtisztek bálja hosszú évek után szombaton este volt a Szent István teremben. A bált lázas munka és érdeklődés előzte meg. Szombaton délelőtt már az utcákon járók sokaságát élénken tarkította a vidéki őrsokról a bálra érkezett esendőrtisztek sokasága. A bálon példás rend és fegyelm uralkodott. A bálra érkezőket a százhusz tagból álló

rendezés fogadta az előcsarnokban és kísérte fel a bálterembe. A bál a legfényesebb siker jegyében folyt le. Örömmel láttuk a fegyvelmezetséget, az összetartás nemzetépítő, bajtársias szellemének a megnyilatkozását, amikor a bálon nemcsak Fejér vármegye csendőrösei, hanem még Veszprém, Esztergom, Hont, Moson és Győr vármegyék minden egyes csendőrségének egy-egy altisztje is megjelent. Azt is megmutatták csendőraltiszteink, hogy igazi lovagias magyar szellem hatja át őket: nem volt olyan táncosnő vendégük, akinek kedve szerint való szórakoztatásáról ne gondoskodtak volna. A bál a legszebb anyagi és erkölcsi siker jegyében folyt le s hisszük, hogy a bajtársi szellemet ápoló és a polgári társadalommal való együttérzést is szolgáló csendőrbálok a jövőben — a tizenkét évvel ezelőtti idők tradíciója alapján — újból az állandó farsangi mulatságok közé fognak lépni.

A fogolyra vigyázni kell. *Sir Gyula* és *Lőrinc József* tokaji őrsbeli csendőrök a többrendbeli lopással gyanúsított *Stern Lajos* tokaji lakost február 16-án elfogták. Az őrsparancsnok éjszakára *Jurácsik Mihály* csendőrt vezényelte ki fogolyőrzésre, hogy a nyomozó járőr pihenessen. *Jurácsik* csendőr *Stern* a rendőrök szobájában őrizte. *Stern* reggel 1/2 óra tájban kikérezkedett. A csendőr kikísérte és eltúrte, hogy a fogoly behúzza maga után a félreesőhely ajtaját. Hosszas várakozás után *Jurácsik* csendőr beszólt a szelvénylyukon s választ nem kapván, kinyitotta az ajtót. *Stern*nek akkor már mindkét kezén fel voltak vágva az erek s a vér erősen csurgott az erekből. Kiderült, hogy azt a rozsdás zsebkést vette magához észrevétlenül, amelyikkel a rendőrök a csizmájukat tisztogatták. A sérülés nem életveszélyes, de mert vérmérgezéstől kellett tartani, a foglyot kórházba szállították, a vigyázatlan csendőrt pedig felelősségre vonják.

A szerelem áldozatai. *Kiss György I.* egri őrsbeli csendőr február hó 28-án 7 órakor Eger külterületén, a tihaméri vasútállomás közelében karabélyával szíven lőtte *Kovács Farkas Mária* tarnaleleszi leányt, azután öngyilkosságot követett el. Mindketten meghaltak s a megállapítások szerint — hosszabb szerelmi viszony után — közös elhatározással mentek a halálba. *Kiss* csendőr egyébként igen jól használható, derék tagja volt testületünknek, akit végzetes szerelme fosztott meg szép jövőjétől, életétől s okozta a leány halálát is.

Allás nyugdíjas csendőr tiszthelyettes számára. Nyirkarász község egyik irnoki állása folyó évi szeptember hó 1-ével megüresedik. A fizetés havonta 80—100 pengő. A pályázni szándékozók forduljanak közvetlenül a nyirkarászi községi elöljárósághoz.

Elöléptetések. *Törzsrőmesterré: a VI. számú csendőr kerületben: Valkó István* őrmester. *Őrmesterré: az I. számú csendőr kerületben: Herczeg Ferenc, Takács Péter, Mohácsi Balázs, Pintér István; az V. számú csendőr kerületben: Németh István II., Guth Béla, Fehér Mihály, Flesz Antal; a VI. számú csendőr kerületben: Punak Péter, Bárdos Menyhért, Muzer János, Szabó Sándor III., Mester József és Horváth György III., csendőrök.*

Házasságot kötöttek: *az I. számú csendőr kerületben: Szabó Ignác* tiszthelyettes *Bálint Annával* Budapesten, *Németh István II., törzsrőmester* *Rusvai Jusztinával* Jászapátin; *a VI. számú csendőr kerületben: Bencsik Vendel* őrmester *Piskor Máriaival* Lakócsán.

Kérelmek. *Pily Istvánt*, aki a világháború alatt szerb megszállott területen alőrmesteri rendfokozatban teljesített szolgálatot, keresi *Szedlák* tiszthelyettes (Salgótarján) s kéri azokat, akik tudnak róla, közölgék azt vele levélben.

Kölcsönös áthelyezésüket óhajtják: *Hegedüs György* törzsrőmester (himesházi őrs, pécsi osztály) a szombathelyi vagy székesfehérvári kerület területére; *Kupi István* és *Zsinkó Sándor* csendőrök (berkesdi őrs, pécsi osztály) a kaposvári vagy szekszárdi osztály területére. Kérik kölcsönös áthelyezésüket óhajtó bajtársaikat, hogy címüket közölgék velük.

Mindent a világon józan áron s becsben kell venni; már ki egész vagyonát sárba veré s legkisebb hasznos nyomot sem hagyja maga után: az pénzfecsérlés mestere; — ki életének egész idejét hiába tölté s létének semmi jele nem mutatkozik: az időfecsérlés mestere; ki végre minden ok nélkül nyakát töri: az bolondok mestere. *Széchenyi.*

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt megfelelően honoráljuk. Kéziratot nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és könnyen olvasható írással írni. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát fölösleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A Csendőrségi Lapok részére szánt pénzküldeményeket ne a szerkesztőségnek, hanem a Nemzeti Hitelintézet Budapest—Krisztinavárosi fiókjának tessenek beküldeni (Postatakarékpénztári chequeszámla: 1672.). A szelvényen mindig jelezni kell, hogy az összeg a Csendőrségi Lapok folyószámlájára lett befizetve. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének Budapest, I. ker., Vár, Országház-utca 30. szám.”

Kiskomárom. AA. 1. Válasz legutóbbi számunk Csendőr Lexikon rovatában. 2. Hogy a kir. ügyészség az őrsöt hívta fel a nyomozás befejezte után meghalt gyanúsított anyakönyvi kivonatának beszerzésére, annak több oka lehet. Talán abból indult ki az ügyészség, hogy ez a csendőrségi nyomozás teljessé tételéhez tartozó dolog, avagy tán nem tudta biztosan, melyik anyakönyvvezetőhöz forduljon, nem állván e tekintetben határozott adat rendelkezésére s így jobbnak látta, ha az őrsre bizza ennek megállapítását és egyben a halotti anyakönyvi kivonat beszerzését is. Bármint álljon is egyébként a dolog, ez az eset nagyon távol áll attól, hogy azt panaszképpen említsük vagy hatásköri kérdést vessünk föl. Az ilyesmitől a hatóságokkal való hivatalos érintkezésben nagyon is óvakodni kell, fontos és igazán elvi jelentőségű esetek kivételével. 3. Válasz legutóbbi számunk Csendőr Lexikon rovatában.

Remény. A pótesendőri szolgálat a kötelezőbe nem számít be, ezt hiába is kérmé. Kötelezője tehát 1929 január 31-én jár le.

Várakozó I. Fegyvertartási engedély még nem jogosít vadászatra. Vadászati jegyet kell az illetőnek váltania. Olvassa el „Várakozó II.” jeligére küldött üzenetünket a jeligéjére vonatkozólag.

HERCZEG FERENC

MŰVEINEK JUBILÁRIS GYŰJTEMÉNYES DISZKIADÁSÁBÓL,

— amellyel az Országos Nagybizottság Apponyi Albert gróf, Berzeviczy Albert, Bethlen Margit grófnő, Klebelsberg Kuno gróf, Rákosi Jenő elnöklété alatt negyvenéves munkássága alkalmából a nagy költőnek hódolt, — már a második sorozat is megjelent. — A 30 kötetből álló díszkiadás 1927 tavaszára lesz teljes.

I. SOROZAT. 1. Pogányok. — 2. Az aranyhegedű. — 3. A honszerző. — 4. Szerelmesek. — 5. Az élet kapuja. A fogyó hold. — 6. Szelek szárnyán. Andor és András. — 16. Az első fecske. — 17. Napnyugati mesék. — 22. Arva László király. Éva boszorkány. — 23. Déryné ifjasszony. Kéz kezét mos. Az első vihar.

II. SOROZAT. 7. A hét sváb. — 8. Simon Zsuzsa. Idegenek között. — 9. A Gyurkovics-lányok (regény és szindarab). — 10. A Gyurkovics-fiúk. Gyurka és Sándor. — 11. Alomország. — 18. Mutamur. — 19. Arianna. — 28. Balatoni rege. Az ezredes. Tilla. — 29. Sirokko. Kék róka. A kivándorló. — 30. A költő és a halál és kilenc egyfelvonásos.

III. SOROZAT. 12. Lélekrablás. A királyné futárja. — 13. Szaboles házassága. Egy leány története. — 14. Magdaléna két élete. A fehér páva. — 15. Fenn és lenn. — 20. Böske, Erzsébet. — 21. Napváros. 24. Bizánc. Ocskay brigádéros. — 25. A híd. A fekete lovas. — 26. A dolovai nábob leánya. A három testőr. — 27. Honthy háza. Aranyborjú.

A gyűjteményes díszkiadás befejező kötete **Herczeg Ferenc életrajzát** fogja tartalmazni, amelyet **Surányi Miklós** ír meg és ez a kötet tartalmazni fogja a gyűjteményes díszkiadás előfizetőinek, illetve megrendelőinek névsorát is, hogy a késői nemzedékek számára is feljegyeztessék: kik voltak azok, akik e nehéz esztendőben is felismerték köteleességüket a magyar irodalommal szemben.

Egy sorozat (tíz kötet) ára aranynyomású egész vászonkötésben 80 pengő = 1,000.000 korona.

A sorozatok 8 pengős havi részletre is kaphatók.

T. L. Szolnok. 1. A mentét természetesen a gazdasági tiszték is hordhatják. 2. Gazdasági tiszték a sarkantyut nem viselhetik. 3. Tárgyalás alatt áll. 4. Kényelmes öltözetben a gazdasági tiszték és tiszthelyettesek is viselhetnek eszmát. 5. Nem tudjuk.

Rímóc. 1. Családi pótlék elnyerése iránti kérelmét szolgálati úton a belügyminiszter úrhoz (VI. b. oszt.) kell felterjeszteni. A kérvényben nem kell semmiféle rendeletre hivatkozni. Egyébként a családi pótlék ügyét a 7000/M. E. 1925. sz. kormányrendelet szabályozza. 2. A községi előjárásnak igazolnia kell, hogy testvérei közül egyik sincs abban a helyzetben, hogy szüleit támogatni tudná. Ezért az igazolványban külön-külön fel kell sorolni mindegyik testvérének a foglalkozását, kereseti viszonyait, anyagi helyzetét és mindegyiknél határozottan kifejezésre kell juttatni, hogy a szülők támogatására képtelen. Ilyen részletezéssel kell tehát a községi előjárásnak igazolnia, hogy a szülők csakis Öntől várhatnak támogatást.

Rakotyas. Csak a Soltész-féle bűnügyi nyomozás tankönyvét kaphatja meg a kért utasításokból és könyvekből. Megrendelhető a Palladis r.-t.-nál, ára 3 P 64 f. Schreiber daktiloszkópiái könyve kifogyott.

Balassagyarmat. Kiseb-nagyobb szabadságvesztés büntetésre elítéltek egy állami pusztán mezőgazdasági munkával foglalkoznak. Az egyik megszökik, az erdő felé menekül, az örök egyike üldözőbe veszi s mert nem tudja utólag, rá-lövöldöz. Az erdőből egy csendőr járőr bukkan fel s látja a helyzetet. A szökevény irányt változtat úgy, hogy a csendőr járőr is hiába veszi üldözőbe. Kérdés, hogy a csendőr járőr használhat-e ellene fegyvert? Véleményünk szerint nem. Azok a rabok, akiket mezőgazdasági munkára alkalmaznak, rendszerint nem veszélyes gonosztevők. Ha az illető a veszélyes gonosztevők közé volna sorolható, akkor semmi esetre sem engednék ki a mezőre dolgozni. Már pedig menekülő ellen csak akkor használhat a csendőr fegyvert, ha a menekülő veszélyes gonosztevő.

V. J. csendőr, Kisujszállás. 1. Írja meg, melyik valláshoz tartozik. 2. Parancsból fogja megtudni.

I. L. nyug. csendőr tiszthelyettes. Férfinak nincs özvegyi joga a feleség vagyonára, ha az ági vagyon, nem pedig közszerzemény, mert ebben az esetben másként alakulna a helyzet. Jelen esetben ági vagyonról van szó s azt a gyermekek öröklik. Ezt megtámadni nem lehet. Ha a gyermekek kiskorúak, az apa elszámolási kötelezettség nélkül kezeli a gyermekek örökségét mindaddig, amíg a gyermekek nagykorúak lesznek. Mindazok, amiket ezzel kapcsolatban levelében írt, a fent írtakon nem változtatnak.

Jocika. A budapesti I. sz. honvéd és közrendészeti kórházban van szülészeti osztály, azt kellett volna igénybe venni. Más helyt kedvezményre nincs igényjogosultsága és a kint-tár sem téríti meg a költségeket.

Érdeklődő II. Ha lakása a községen kívül volt s a községen lakást kapván, oda beköltözik, áthelyezési költségre igényt nem tarthat, mert ez nem áthelyezés, hanem csupán lakásváltoztatás. De esetleg segélyt kérhet szolgálati úton a belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.) olyan indoklással, hogy annak idején csak a községen kívül és pedig elég távol kapott lakást s így önhibáján kívül kénytelen most átköltözködni, amelynek költségeit fizetéséből zavarok nélkül nem tudja fedezni. Hogy aztán a segélyt megkapja-e, vagy sem, azt nem tudhatjuk.

Érmellék. Olvassa el „Szurdok“ jelígre küldött üzenetünket.

Várakozó II. A hivatalosok kinevezési ügye a pénzügyminiszter úr előtt van. Hogy a kérdés mikor nyer elintézt, azt nem tudhatjuk. Jelígre kért kénytelenek voltunk megkülönböztető számot tenni, mert a mai számunkban másnak is üzenünk az Ön jelígrével. Ilyen közkeletű szavak nem alkalmasak jelígrenek.

Mátra. Független a csendőrségi nyugdíjtól. Felvilágosításért forduljon közvetlenül az egylethez.

A Csendőrségi Lapok részére **HIRDETÉSEKET**

kizárólag **Balogh Sándor hirdetőirodája**
VI., Révay-utca 22. **vesz fel.** Telefon: T. 157—83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

Underwood, Royal, Remington stb.

írógépek 12 havi részletfizetésre, készpénz árban, az összes rendszerű gépek becserelése és vétele (csak Mignon-t nem) szakszerű javítása. Írógépkellékek stb.

NÉMETH LÁSZLÓ

Írógépbekötési és Kereskedelmi Vállalata

Budapest, V., Alkotmány-u. 12.

(törvényszék mellett)

TURUL, RÁDAY-UTCA 6. (Calvin-tér sarok)

Legelső rangú **kerékpár, varrógép**
legolcsóbban **kedvező részletre.**

Alkatrészek.

Javítások.

HUBERT,

THÖKÖLY-ÚT 17. (Keleti p. u. mellett.)

Csendőrségi szállító!

A M. kir. Belügym. körrendelet 121087/eln. VI. c. 1926. szám alatt a csendőrlégénység részére engedélyezett

újrendszerű

khaki társasági sapka már kapható

a 38 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6,

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21—78.

Kérje

a legújabb árjegyzéket!

Órák

Gábor Lajos

Budapest, V., Lipót-körút 30.

Ékszerek

— Kérjen órák és ékszerekből ingyen árjegyzéket, mely szerint 3—5 havi részletre vásárolhat. —

Készpénzfizetés mellett 10% engedmény.

Ujkigyós, 1., 2., 3., 6. A válaszokat Csendőr Lexikon rovatunkban közöltük. 4. Az 1925. évi 8. sz. Honvédségi Közlönyben megjelent 4573-eln. 1925. H. M. sz. körrendelet értelmében a honvédség katolikus vallású egyénei nem kötelesek személyi járandóságuk után egyházi adót fizetni, de más adóköteles jövedelem után igen. Ez ugyan kifejezetten nem vonatkozik a csendőrségre is, de értelemszerűen vonatkoztatni lehet azokra is. Ámbar ebben az esetben szerintünk más a csendőrség tagjainak a helyzete. Mert míg a honvédség tagjai nagyrészt tábori lelkészek szolgálatait veszik igénybe, a csendőrség széttagoltságánál fogva nincs abban a helyzetben s így kénytelen vallási ügyeiben a polgári papsághoz fordulni s éppen ezért indokoltnak is látnók, hogy a csendőrség tagjai ne vonják ki magukat az egyházi adó fizetési kötelezettsége alól. Ez különben is olyan kérdés, amelyet vallásával a legtesekélyebb mértékben is, — ami pedig minden csendőrtől elvárható — törődő csendőrnek felvetnie nem szabad. Az egyházi adó oly csekély, hogy azt mindenki kibírhatja s mégis más érzéssel megy az ember a templomba s veszi igénybe a lelkész szolgálatait, ha a templom fenntartásához és egyéb egyházi kiadásokhoz maga is hozzájárult. 5. Az őrsparancsnok engedélye alapján, az őrsparancsnok vagy az általa kijelölt csendőr jelenlétében a pénzügyőrök átkutathatják a lakotanyát, de természetesen csak úgy, ha erre egyébként törvényes joguk van. 7. Nyugdíjaztatása alkalmával kegyelmi úton kérheti a katonai szolgálatnak a nyugdíjba való beszámítását. Arra vonatkozólag, amit a megszakításról levelében írt, igyekezzék okmányyszerű bizonyítékokat szerezni.

Babocsa. A jutasi altisztképző iskolából a hallgatók tisztesekként (örvezető, tizedes, szakaszvezető) kerülnek ki a csapathoz.

E. F. M. Ha az illető polgári egyén, a községi előljáráson vétessen fel jegyzőkönyvet azokkal, akik tanusítani tudják, hogy a Károly csapatkeresztet megkapta. Ezt a jegyzőkönyvet azután terjessze fel a területileg illetékes vegyes dandár parancsnoksághoz.

B. A. ths. Sárga cipő és csizma viselése legénységi állományúaknak tilos.

Somogy. Egyiket sem húzták ki.

Szurdok. Olvassa el a legutóbbi számunkban „Haladás a cél felé” jeligére küldött üzenetünket. Az 1911. évi 37. számú Rendeleti Közlönyben megjelent 110.590/20—a. 1911. sz. körrendelet értelmében csak akkor kérheti a tanfolyamra beosztását, ha az 1873. évi II. t.-e.-ben meghatározott igényjogosultsági igazolvánnyal rendelkezik, illetőleg ha az annak kérelmezéséhez szükséges szolgálati ideje megvan. Négy középiskolára szükség van. A kérvényt az előjárók útján kell előterjeszteni az ítélőtábla elnökéhez. Egy-egy tanfolyamra legfeljebb 60 főt vesznek fel, viszont 15 főnél kevesebb jelentkező esetén nem tartanak tanfolyamot. A tanfolyam és vizsga díjmentes. A vizsga nyilvános s a vizsgáztató bizottságban helyet foglalnak az igazságügyminisztérium kiküldöttei is. Egy-egy hallgató legalább 1/2 legfeljebb 1 órán át vizsgáztatható. A vizsgának „kitűnő” és megjelölés nélküli „egyszerű” eredménye lehet, természetesen a „ki nem elégitő”-n kívül. Pótvizsga nincs.

Sorsjegy. Egyiket sem húzták ki.

Előnév. Jelentkezésnél és egyáltalában mindennemű megszólítás alkalmával nem köteles a „vitéz” szót használni. Az előjárók és fellebbvalók megszólítását illetőleg a Szolgálati Szabályzat I. rész, 92. pontja az irányadó. A vitézekhez intézett minden írásbeli közleménynek azonban az illető neve előtt a „vitéz” jelzöt fel kell tüntetni. 2. A nevet úgy kell írni, amint az alosztályi anyakönyvi lapban áll. Semmi más irányadó nem lehet. Hogy azután az illetőnek hogyan kell írnia a nevét, mi azt nem tudhatjuk, mert az anyakönyvi lapját nem látjuk. Mindezeket különben csak azért közöltük, mert általános érdeklődésre tarthatnak számot. Egyébként nem szívesen válaszolnánk levelére, mert úgy látjuk, hogy nem az elfogulatlan érdeklődés, hanem inkább akadémikuskodás adta kezébe a tollat, ennek pedig mi nem akarunk a támogatói lenni. Ha levelének színezete ellenére sem így állana a dolog, akkor a feddést ne vegye magára, de máskor szerencsésebben fogalmazza meg a leveleit.

Kézdivásárhely. Levelét illetékes helyre, ezzel a munkakörrel megbízott bizottsághoz juttattuk.

**HEGEDŰ
HARMONIUM
TÁROGATÓ
CIMBALOM
HARMONIKA
CITERA**
és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb húrokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld.
MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyár
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.
Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény.

**Szolgálati ügy } alkalmával sok időt és fáradságot takarít
Magánügy } meg, ha megbízható kerékpáron jár.**

Kizárólag a m. kir. csendőrség
véglegesített egyénei részére:

12 havi részletre Automata } 260 pengő Victoria } 240 pengő
Victoria Luxus }

Még ma küldje el megrendelését vagy kérjen részletes ismertetést levelezőlapon.

KOVÁCS JÓZSEF

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18. sz.

Nyugati pályaudvar mellett.

Telefon: L. 985—27

Kerékpár, motorkerékpár, varrógép, sportcikkek, gummiárúk. Csoportos alkatrész- és felszerelésrendeléseknél részletfizetés.

Modern BUTORSZALON

ÜLLŐI-UT 14. BAROSS-UTCA 11.

Olesó szolid kiszolgálás! Cégtul.: **Gáspár Nándor.**

Siessen személyesen megvásárolni a legjobb, extra erős kivitelű

DÜRKOPP

*
lámpával és teljes felszereléssel

DIANA

220 pengőért!

KERÉKPÁRT

*
11 havi részletfizetésre.

Ez a csendőrnek a legmegfelelőbb kerékpár.

Kapható: KOVÁCS FERENCNÉL
Szombathely, Király-utca 13. sz.

Legszebb

Legjobb

Legolcsóbb

PAP -lan PAP -lan PAP -lan
kárpitosárú,
vas- és rézbútorgyára

szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalterítők, gyermekkocsik, nyugszékek, leányszoba-, előszoba- és kertibútorok, ernyők és sátrak minden kivitelben kaphatók.

GICHNER JÁNOS

Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körut 20. sz.

Nagy katalógust 4000 korona ellenében postán küldök.
A M. kir. Csendőrség kötelékébe tartozóknak 5% engedményt adok.

Mecsekalja. Olvassa el „Érdeklődő 28” jellegére küldött üzenetünket.

Comondó tisztás. Az 1278-iki morvamezei csata, amelyben Habsburg Rudolf a magyarok segítségével legyőzte a cseheket, a magyar nemzetre azzal az előnyös következménnyel járt, hogy nemzetünk megszabadult a mindjobban elhatalmasodott nyugati szláv (cseh) nyomástól. Ezt annakidején élt őseink nem igen tudták a magyar nemzet jövője szempontjából értékesíteni. A másik következménye a csatának az, hogy nyugaton barátot szereztünk magunknak, csak az a baj, hogy ez a barátság talán egyoldalú és kétes értékű barátság volt. Mai helyzetünket a morvamezei csatával természetesen nem hozhatjuk vonatkozásba.

Tibold. Az örök/befogadási szerződést az anyakönyvvezető előtt kellett megkötöni. Ha ezt eddig elmulasztották, meg kell csinálni.

Pusztamizse. Az őrsparancsnokképző tanfolyam március 15-ével áll fel.

Óskor. A „téka” görög eredetű szó (tithémi = tesztek szóból ered) s állványt vagy olyan más alkalmatosságot jelent, amelyen vagy amiben tartanak valamit. A református templomokban is tékának nevezték azokat az állványokat, amelyeken a könyveket tartják.

M. S. őrmester, Kiskunhalas. 1. A honvédség állományába tartozó őrmesterek és törzsőrmesterek az ezüst kardbojt viselésére jogosultak. A közeljövőben rendelet jelenik meg, amely ezt a jogosultságot a csendőr őrmesterekre és törzsőrmesterekre is kiterjeszti. 2. A gyalogtiszti kardot őrmesterek, törzsőrmesterek és a tisztihelyettesek is csak szolgálaton kívül viselhetik, alhadnagyok és szakasparancsnok tisztihelyettesek szolgálatban is. Ha templomba megy, akkor természetesen viselheti, mert szolgálaton kívül van. A laktanyaügyelet azonban szolgálat s gyalogtiszti kardot ilyenkor nem hordhat. Jellegje értelmetlen volt, nem tudtuk használni.

Érdeklődő, II. 1. Átmeneti viszonyba való helyezését ma már senki sem kérheti, a tényleges szolgálatból való kiválásnak ez a módzata megszűnt. 2. A várakozási illetékekkel való szabadságolás illetmények szempontjából azonos a nyugdíjazással. A nyugdíjas — kérelmére — ellátását a belügyminiszter által a külügyminiszterrel egyetértve megadott előzetes engedély alapján külföldön való tartózkodása alatt is élvezheti. Felvételheti itthon meghatalmazottjával, avagy kérheti a Nemzeti Bank útján külföldi címére való kiutalását. 3. Ilyen számítások végzésére nem vállalkozhatunk. Vegye elő az 1925. évi zsebkönyvünket, annak 315. és 316. oldalán megtalálja az adatokat, amelyek alapján kiszámíthatja, amit kérdezt. 4. Ezt a kérdést nem lehet megérteni, csak gondoljuk, hogy arra vonatkozik, amire nézve a második pontban már válaszoltunk. 5. A várakozási illetékekkel szabadságon töltött idő a rangot és előléptetést egyáltalában nem befolyásolja. Nyugdíj szempontjából azonban az így távol töltött idő elveszett. Kérdésének második részére nem tudunk választ adni, mert szolgálati ügyekben való utánjárásra nem vállalkozunk.

Hóvirág. Válasz „Várakozó II.” jellegére küldött üzenetünkben. Hogy a késelemnek mi az oka, azt mi nem kutathatjuk.

Vítás I. Ha 22 órás őrjárat leportyázása után megérkezve az őrsre, azt a parancsot kapja a járőr, hogy ne szereljen le, mert egy óra múlva nyomozó szolgálatba kell indulnia, akkor a vezénylési pótdíj szempontjából a nyomozó szolgálatban töltött idő megszakítás nélküli folytatása a rendes szolgálatban töltött időnek, jelen esetben a 6 óra a 22 órának, tehát két adag vezénylési pótdíj illeti meg a járőr tagjait. Ha azonban a járőr rendes szolgálatból történt bevonulását az őrsparancsnok bejelentette, azt az őrsparancsnok tudomásul vette s a járőrt a szolgálati könyvben is bevonultatta és a járőr leszerelt, az egy óra múlva történt újabb szolgálatba vezénylés a vezénylési pótdíj szempontjából is újból megkezdett szolgálatnak számít.

Írógépek, írógépkellékek

a legolcsóbb árban

Beér Sándornál

Budapest, V., Gróf Tisza István-u. 5. Telefon: 972-54

Több mint 31 év óta a világot uraló eredeti angol

The Champion kerékpárokat

3 évi jótállással havi 20 P részletre, kerékpáralkatrészeket, lánc, pedál, nyergeket nagyban gyári árban, külső gummik 6-80 pengőtől, belsők 2-10 pengőtől, Motóbécane francia motorkerékpárokat 840 pengőért szállítunk.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és motornagykereskedők Nagy árjegyzék 500 képpel ingyen. Budapest, VIII. József-körút 41.

BÚTOR részletre **Ó** Budapest **3.**
olcsón VI., **Ó-utca**

Postások és rendőrség szállítója.

Kerékpárok Kerékpárgummi

Vi'aghirü „S'lyria” és
„Waffentabrik”

Gépek. Alkatrészek. Mindent legjobb minőségben olcsón, részletfizetésre is szállítunk.

Deményi és Fia
Budapest, VI., Teréz-körút 4. sz.

Alapítva 1894. évben. Kérjen árjegyzéket.

12 havi részletre kaphat háló-, ebédlő-,
úriszoba és konyha-
bútort a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig.
BLEIER Rákóczi-út 30. felemelet.

FIGYELEM! A m. kir. Csendőrség legolcsóbb beszerzési forrása. **FIGYELEM!**

Mindenfajta

CIPÓT + CSIZMÁT készpénzáron vásárolhat **hat havi lefizetésre**

Nyomatvánnyal és felvilágosítással készséggel szolgál a

NORMA CIPŐKERESKEDELMI R.-T.

Telefon 79-79. Budapest, V. kerület, Erzsébet-tér 13. szám. Telefon 79-79.

Sz. J. A csendőrség tagjainak s azok hozzátartozóinak joguk van a honvédségi fogászati ambuláriumokban fogat kezeltenni. A csendőrség tagjai ebből a célból kérhetik olyan örsre való vezénylésüket (a kezelés időtartamára), ahol ilyen ambulárium működik. Sürgős és komoly esetben kórházba való utalásukat is kérhetik ezen a címen s a honvédségi fogászati ambuláriumoknak utasításuk van arra vonatkozólag, hogy a csendőrség tagjainak fogkezelését ilyenkor lehetőleg gyorsan végezzék. Magán fogorvosoknál kezeltetett fogak kezelési költségei a kincstár terhére nem számolhatók el, ezt hiába is kérelmeznék.

Érdeklődő I. A csendőr legénységi állományúak fizetési fokozatba való beosztását a múlt évi október hó 29-én kelt 21.408/VI. e. 1926. számú B. M. rendelet szabályozza. E rendelet a törzsőrmesterek, tiszthelyettesek és hasonrangúak magasabb havizsold-fokozatba való sorolásának időpontját múlt évi október hó 1-től további intézkedésig 2—2 évben állapítja meg. Ettől az időponttól kezdődőleg tehát az első (magasabb) fizetési fokozatba soroltak mindazok a törzsőrmesterek, fegyverszaki mesterek és patkolómesterek, akik ezen rendfokozatban a két évet 1926 október 1-én betöltötték. A tiszthelyettesek és hasonrangúaknál 1926 október 1-e után a második (középső) fizetési fokozatba soroltak mindazok a csapat és gazdasági tiszthelyettesek, fegyverszaki főmesterek és patkolómesterek, akik a harmadik (alacsonyabb) fizetési fokozatban a két évet 1926 október 1-én betöltötték; az első (legmagasabb) fizetési fokozatba soroltak azok, akik a második (középső) fizetési fokozatban töltötték be 1926 október 1-én a két évet. Más alkalommal kevésbé közhasználatú szót válasszon jeligenek, mert a félreértést még sorszám alkalmazásával sem lehet mindig kikerülni ilyen jeligeneknél.

K. E. Olvassa el „M. S. őrmester, Kiskunhalas” jeligére küldött üzenetünk 1. pontját. A jelenleg érvényben álló rendelkezés különben világosan meg van a múlt évi 3. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 121.140/eln. VI. e. 1926. sz. B. M. körrendelet 1. számú mellékletében, csak elkerülte a figyelmét.

Több fiatal őrmester. Olvassák el „M. S. őrmester, Kiskunhalas” jeligére küldött üzenetünk 1. pontját.

Tom Mix. E a takarékkönyvet mindenestre tartsa meg. Hogy a valorizáció mikor és milyen arányban következik be, azt nem lehet tudni. 2. Olvassa el „M. S. őrmester, Kiskunhalas” jeligére küldött üzenetünk 1. pontját. Ha már jeligenek valami kiemelkedő nevet akar választani, megmaradhatna a magyar neveknel, teljesen felesleges amerikai mozi-színészek után kutatnia.

Érdeklődő, 28. I. Lapunk folyó évi 4. számában „Mecsek-alja” jeligére küldött üzenetünk 1. pontja téves információ alapján alapult. Az 1912—13. évi mozgósításban résztvetteknek ez a szolgálati ideje tehát nem számít be a nyugdíjüdvébe. 2. A nyugállományban engedély kikérése nélkül nősültek özvegyei nyugdíjra nem tarthatnak igényt s így a gyermekek után sem illetékes a nevelési járulék.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas r.-t. nyomdája Budapesten, V., Honvéd-u. 10. sz.
(Telefon: 5—67, 5—68, 5—69.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS
cs. és kir. udvari szállító

IV., KIGYÓ-UTCA 5. Klotild-palota

Brilliáns, aranyékszerek. Ezüstárak. Verseny- és dísz tárgyak. Evőeszközök. Elsőrendű, mindennemű svájci órák a legjutányosabb áron. **Kedvező részletfizetés mellett is.** Óra- és ékszerjavítások. Saját műhely.

CSENDŐR-

tisztek, altisztek
és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron

a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi- és egyenruha- törülközőket, abroszokat,
szöveteket, bélésarukat, kötött és szövött árut,
vásznat, sifont, zefireket, kötött gyermekgarnitúrát,
és egyéb vászonárakat, kesztyűt, harisnyát, kész
női s férfifehérneműeket kötött kabátokat, függ-
készen és rendelésre, göny és függönykelemeket,
uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, min-
dennemű mosókelemeket, selymeket, valamint díszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM.

Az egyes vásárlások utáni első részletek 1927 május hó 1-ével kezdődnek.

Elsőrendű német gyártmányú

kerékpárok és varrógépek

véglegesített csendőröknek előnyös

részletfizetésre kaphatók.

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi Vállalatnál

Budapest, VI., Andrassy-út 83—85 sz.

Telefon 980—22.

BÚTORCSARNOK

ERNST GYULA, BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 33
(Klanczál-utca sarok)

Mindenféle bútorok és lakberendezési tárgyak óriási választékban. A csendőrség tagjainak jutányos ár és kedvezményes fizetési feltételek. Vidékre csomagolás.

CSENDŐRSÉGI KERÉKPÁRJAINK

MEGÉRKEZTEK!

Kínvezett csendőröknek kedvező feltételekkel. Nagy javító műhely. Gyermekek kocsis raktár. Alkatrészek nagyban árban. Árjegyzék 600 képpel ingyen.

Láng Imre motor, kerékpár, varrógép és Budapest, VI., Teréz-körút 3 (sarok üzlet)

Pontos és legjobb órák:

Doxa . . 350.000 K

Omega . 550.000 „

== 5 évi írásbeli jótállással ==

POLGÁR KÁLMÁN FIA műórák és ékszerész

Budapest, VII., Teréz-körút 5. I. em.

Arany- és ezüstórák, ékszer és ajándék tárgyak.

Részletfizetés bevezetve! * 30 éves cég